Nr. 2/90 Løssalg kr. 39,-

TEGN

TIDSSKRIFT OM OG MED TEGNESERIER

Sergio Aragones

Annie Goetzinger

J. Lob
-Une Generation Fragile

Tegn i Tiden

Tegneserie

Anmeldelser

Annie Goetzinger eksklusivt for Tegns lesere:

MIDTSIDE PLAKAT!

VELG 2 BØKER FOR BARE KR 9,50 PR. STK.!

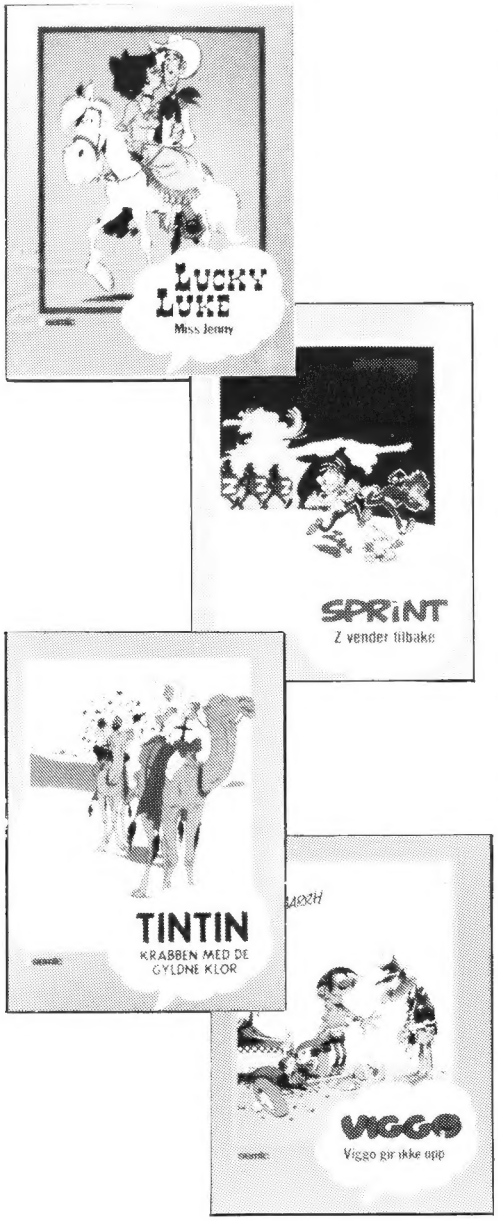

SEND INN KUPONGEN I DAG OG BLI MEDLEM I SERESAMLERKLUBBEN!

I Seriesamlerklubben har du en rekke fordeler. Bokklubbens medlemmer mottar ca. hver 6. uke 2 bøker med noen av verdens mest populære tegneserier. Sprint, Viggo, TinTin, Lucky Luke, Billy og Tommy & Tigern for å nevne noen.

KVALITET

også på bokpermene. Dette er solide bøker med stive permer som tåler å bli brukt og er mye penere og lettere å oppbevare i bokhyllene enn vanlige album.

INGEN KJØPETVANG

Du forplikter deg ikke til noe minstekjøp og bokpakkene kan du fritt avbestille fra gang til gang.

KLUBBLADET SERIESAMLER'N

Sammen med bokpakken får du medlemsbladet som forteller om hva neste bokpakke inneholder. Dessuten tilbys spesialtilbud, og ellers omtales det meste av hva som skjer på tegneseriefronten.

GUNSTIG PRIS

Du betaler kun kr. 74,50 for hele bokpakken, som er inkludert porto og ekspedisjonskostnader. Altså ingen ekstra kostnader for deg.

HURTIGSVARSPREMIE!

Sender du inn kupongen innen 10 dager, vil du motta et album til en verdi av kr. 34,50 uten omkostninger - som takk for raskt svar.

Ønsker du flere opplysninger, kan du bare ringe telefonnr. 02-65 00 90 og spørre etter Morten.

FYLL UT KUPONGEN I DAG, MOTTA 2 AV BØKENE TIL KR. 9,50 PR. STK. INKL. PORTO OG SE SELV!

SEND INN KUPONGEN I DAG!

JA TAKK! JEG VIL GJERNE BLI MEDLEM AV SERIE-SAMLER-KLUBBEN

Introduksjonstilbud: 2 bøker for kr. 9,50 pr. stk. — fritt tilsendt!

Jeg velger meg følgende 2 (Kryss av to ruter:)

☐ Lucky Luke ☐ Tintin ☐ Viggo ☐ Sprint

☐ Jeg har dessuten svart innen 10 dager og får et tegneseriealbum i hurtigsvarpremie!

Navn _____

Adresse: _____

Postnr./-sted: _____

Født (år) _____ Telefonnr.: _____

Underskrift av person fylt 18 år: _____

SEND INN KUPONGEN I DAG – PORTO ER ALLEREDE BETALT!

Kan sendes ufrankert i Norge. Semic vil betale portoen.

SVARSENDING
AVTALE NR. 107 000/134 PB

EN VERDEN AV TEGNESERIER
SERIE-SAMLERKLUBBEN

SEMIC/nordisk forlag AS
Etterstad postkontor
0601 Oslo 6.

Gaston et son gaffophone *réf. 4685*

GASTON

MARSUPILAMI

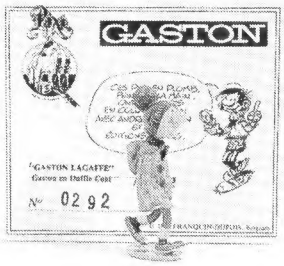

Gaston en duffle coat *réf. 4683*

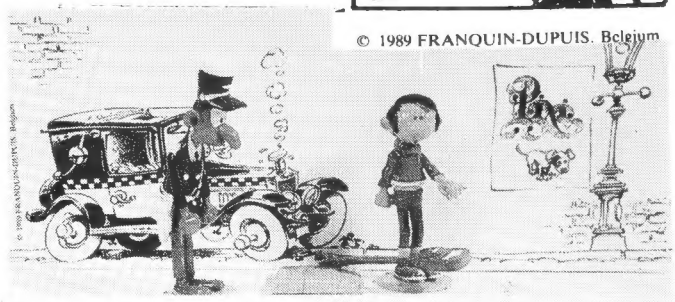

Gaston et Longtarin *réf. 4688*

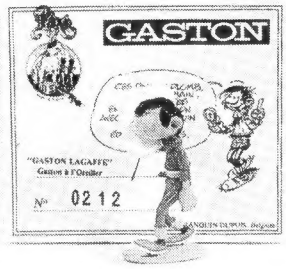

Gaston à l'oreiller *réf. 4687*

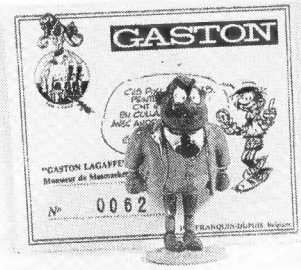

Monsieur De Mesmaeker *réf. 4691*

Franquin-fans får dårligere råd etter å ha lest dette!

I 1946 tok **Franquin** over som tegner av **Spirou** (Sprint), i en alder av 22 år. I "Kampen om arven" (1955), dukket **Marsupilami** (Spiralis) opp. En figur som hadde et merkelig utseende, men som var full av energi, humor og underfundige påfunn. Marsupilami blir etterhvert en fast følgesvenn i Spirou og **Fantasio** (Kvikk) sine eventyr, under Franquins stramme strek.

Sammen med Marsupilami er nok **Gaston Lagaffe** (Viggo) (1957 Kjempeøglens egg) de mest berømte og elskede bipersonene i franske/belgiske tegneserier. Denne godmodige og oppfinnsomme kontorhjelpen til Fantasio ble så populær etterhvert at har fikk sitt eget album.

Franske tegneserier preges av kvalitet, noe som også viser seg i det som tilbys av kunst og produkter rundt disse tegneseriene.

Vi tilbyr to kvalitetsprodukter fra Franquins verden:

Marsupilami (Spiralis).

Endelig kan du bli en lykkelig innehaver av ditt yndlingsdyr. Vi tilbyr Marsupilami i fire ulike størelser:

•• best.nr. M5396:.....
MARSUPILAMI 22 CM KR. 149,-
•• best.nr. M5631:.....
MARSUPILAMI 30 CM KR. 187,-
•• best.nr. M5995:.....
MARSUPILAMI 55 CM KR. 537,-
•• best.nr. M5310:.....
MARSUPILAMI 110 CM KR.1 475,-

Gaston Lagaffe (Viggo)

Dette er virkelig et produkt for kjennere av Gaston. Detaljerte, og svært pent håndmalte tinnfigurer fra Paris. Hver figur er produsert i et opplag på kun 1000 ex. Med hver figur følger det en oppbevaringseske med en bakgrunnstegning for figuren (se foto). Figurene er fra 70 mm til 90 mm høye. Et pent lite kunststykke av din yndlingstegneseriehelt. Tør du gå glipp av det?

•• best.nr. G4688:.....
GASTON ET LONGTARIN KR. 312,-
•• best.nr. G4683:.....
G. EN DUFFLE COAT KR. 168,-
•• best.nr. G4685:.....
G. ET SON GAFFOPHONE KR. 264,-
•• best.nr. G4691:.....
M. DE MESMAEKER KR. 168,-
•• best.nr. G4687:.....
G. Ö L`OREILLER KR. 168,-

CAMILLA DISTRIBUTION
BOX 5652 MØLLENBERG
N-7003 TRONDHEIM
FORHANDLERE SØKES

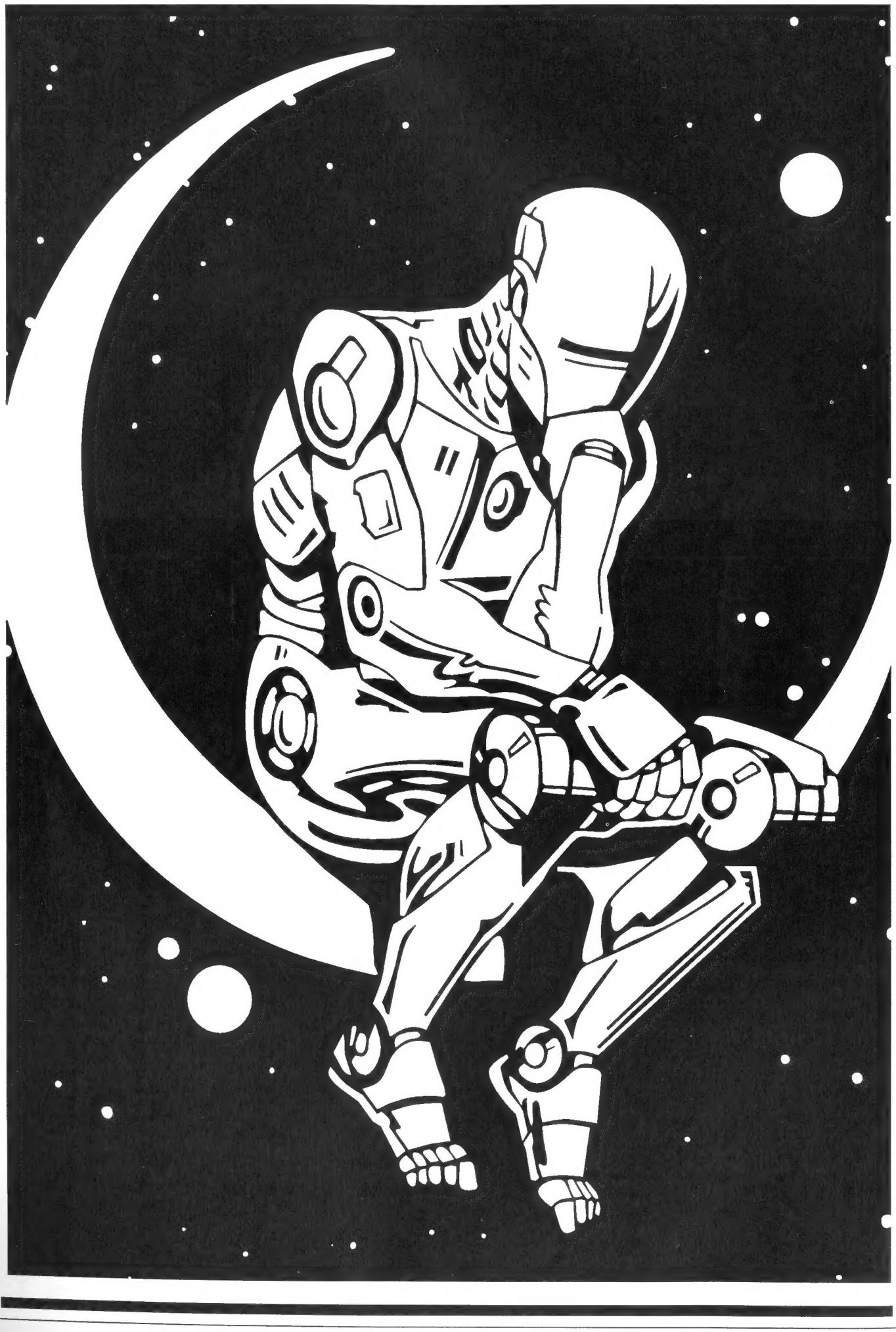

TEGN

Innhold:

Leder: Fansen jubilerer 6
Hva er humor? 6
Via maven 6
Hunt Emerson: The Dentist (tannlegen) 7
TEGN i Tiden:
Nytt fra forlagene 8
Reaksjoner 11
Sanksjoner 12
Olaf Gulbransson — en periodisk tegneserietegner 13
Intervju med Annie Goetzinger 15
Une Generation Fragile 20
Goetzinger: TEGNs midtside-plakat 26
PAYT —tegneserie av Kaj Konrad Clausen 28
Intervju med Sergio Aragones 31
Inge overtok for Inge 40
Norsk Tegneserie-Forum jubler 41
Jersey — England 42
Anmeldelser 44
TEGN etablerer seg på Aker Brygge 51

TEGN utgis av TEGN A/L
Postboks 162, 1473 Skårer
TEGN utkommer kvartalsvis
TEGN utgis med støtte fra Norsk Kulturråd
ISSN 0801-6879

Redaksjon:
Jon Gisle — redaktør
Tor Sandberg — fotograf
Finn Bjørklid — red. sekr.
Tore Feiring — annonsesjef
Tor Ødemark — økonomiansv.
Mock Duck — filosofi

TEGN ©™ skrives og referes til med store bokstaver.

Layout: Finn Bjørklid

Produksjon: Quark Xpress og Illustrator-88/laserprint
Repro: Sandvig, Askim
Trykkeri: Sandvig, Askim

Annonsering i TEGN:
Kontakt annonseansvarlige Tore Feiring tlf.: (før 16.00) 09/88 10 62 (gjelder også Finn Bjørklid) eller (etter 16.00) 09/88 50 79
TEGN har tilgang på avansert teknisk produksjonsutstyr og er behjelpelig med utforming av annonsemateriell om ønskelig.

Abonnement på TEGN: se side 50-51. Biblioteker kan kontakte Biblioteksentralen for spesialtilbud.

TEGN Nr. 2
(16)
1990
5. årg.

Fansen jubilerer

I april rundet Norsk Tegneserie-Forum 10 år, og begivenheten ble behørig markert. Lenger inne i bladet bringer vi en billedreportasje fra arrangementet, som samlet fire generasjoner tegneserieinteresserte. For det første de gamle kulturpersonligheter som i sin tid stiftet Norsk Tegneserieakademi, representert ved Tor Åge Bringsværd og Peter Haars. Dernest generasjon nr. 2, representert ved Terje Nordberg og undertegnede. Det var vi som kom inn i tegneseriebevegelsen litt ut på 70-tallet, i pionerenes kjølvann. Og så var det tredje generasjon, post-sekstiåttergenerasjonen, Finn Bjørklids uregjerlige generasjon. Endelig var det fjerdegenerasjonen, vår tids unge tegneseriefans og tegnere.

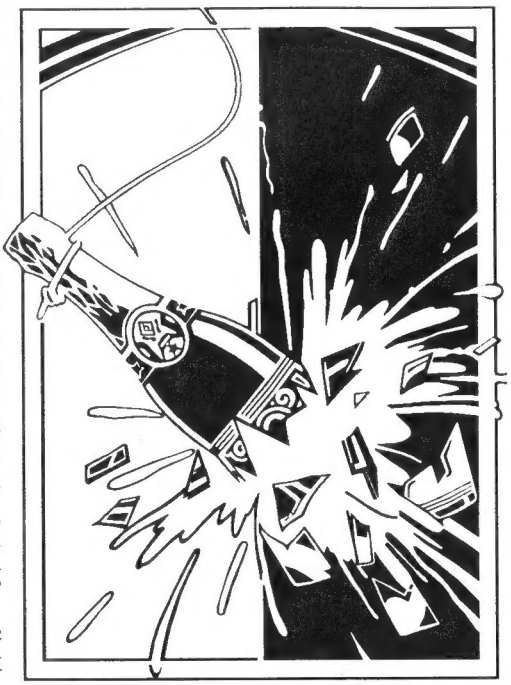

Det var ikke til å unngå at det måtte bli konfrontasjoner i en så sammensatt forsamling. Peter Haars kastet hansken ved å beskylde fansen for å være konservativ. Fansen støtter opp om det som *er,* og dermed bremser de utviklingen mot noe *nytt*. Han fikk støtte fra flere av oss "eldre".

Det ligger nesten i sakens natur at en fanbevegelse må bli bakoverskuende. Fansen beundrer tegnere som arbeidet i fortiden, og ikke minst tegnere som arbeider i dag på tradisjonell måte. Fansen holder seg gjerne til det straighte, til det de er vant til. Blant de tegneserier fansen er opptatt av, kan man finne mange eksempler på både godt tegnerhåndverk og god dramaturgi og fortellerteknikk, men nyskapende er disse seriene sjelden.

Peter Haars har rett i at vi trenger serieskapere som gjør noe som ikke er gjort før. Han har også rett i at det ikke er om å gjøre å være "best" bestandig. Skal mediet utvikle seg videre, må noen eksperimentere med det, men da må man også tåle at noe av det man lager, ikke blir helt vellykket. Å være best er vel og bra, men å være i forkant er kanskje enda mer betydningsfullt.

Vi trenger Norsk Tegneserie-Forum. Det er behov for en forening hvor folk som på ulikt grunnlag interesserer seg for tegneserier, kan møtes. Men det må være mangfold i en slik organisasjon. Hvis Peter Haars har rett i at fansen er konservativ, og vi dessuten antar at fansen dominerer forumet, blir mangfoldet borte. NTF skal ikke være et intellektuelt akademi, men forumet skal heller ikke støte fra seg de intellektuelle. Det er NTFs ledelse som må ta seg av mangfoldet. Lykke til med de neste ti år!

Jon Gisle

Vi ønsker å rette leserens oppmerksomhet mot denne spaltes billedvignett ovenfor, og i særdeleshet gransker vedkommendes tenner. Når disse er studert bes den samme leser (evt. stedsfortreder) å rette oppmerksomheten mot neste sides filosofiske utredning, pennført av den geniale proletariske engelskmann Hunt Emerson (fra hans «Rapid Reflexes!» © 1990). Husk at tenner er det enste synlige bevis på skjelletet ifølge André Bjerke.

Mock Duck

Via maven...

—Kjærlighet, døden og havet er det klassiske tema innenfor skjønnlitteraturen. Det vil være synd å påstå at lignende klassiske motiver er like fremtredende innenfor tegneseriemediet. I såfall er vel forelske, fartsstriper og åpen gane mer framtredende. Men. Nedenforstående stripe, «Hårek Den Hardbalne», oppnavnet til tross, vitner om et strålende unntak og formidler varm kjærlighet som er blottet for angst, men med humor, godslighet og overbærenhet overfor menneskelige svakheter man ikke ville ha tiltrodd en humoristisk avisstripe. Nemlig.

Mock Duck

GYDA, EG ELSKAR DEG HØGARE ENN NOKO ANNA HER I VERDA!
... MED UNNTAK AV LUTEFISK KÅLRULETTAR OG SEMULE-GRYNSPUDDING, DA KANSKJE?
...EH...JA... TEKNISK SETT...

Dik Browne (1918-1989) skapte den sympatiske og godslige Hårek og hans ditto kone Gyda i 1973

the DENTIST

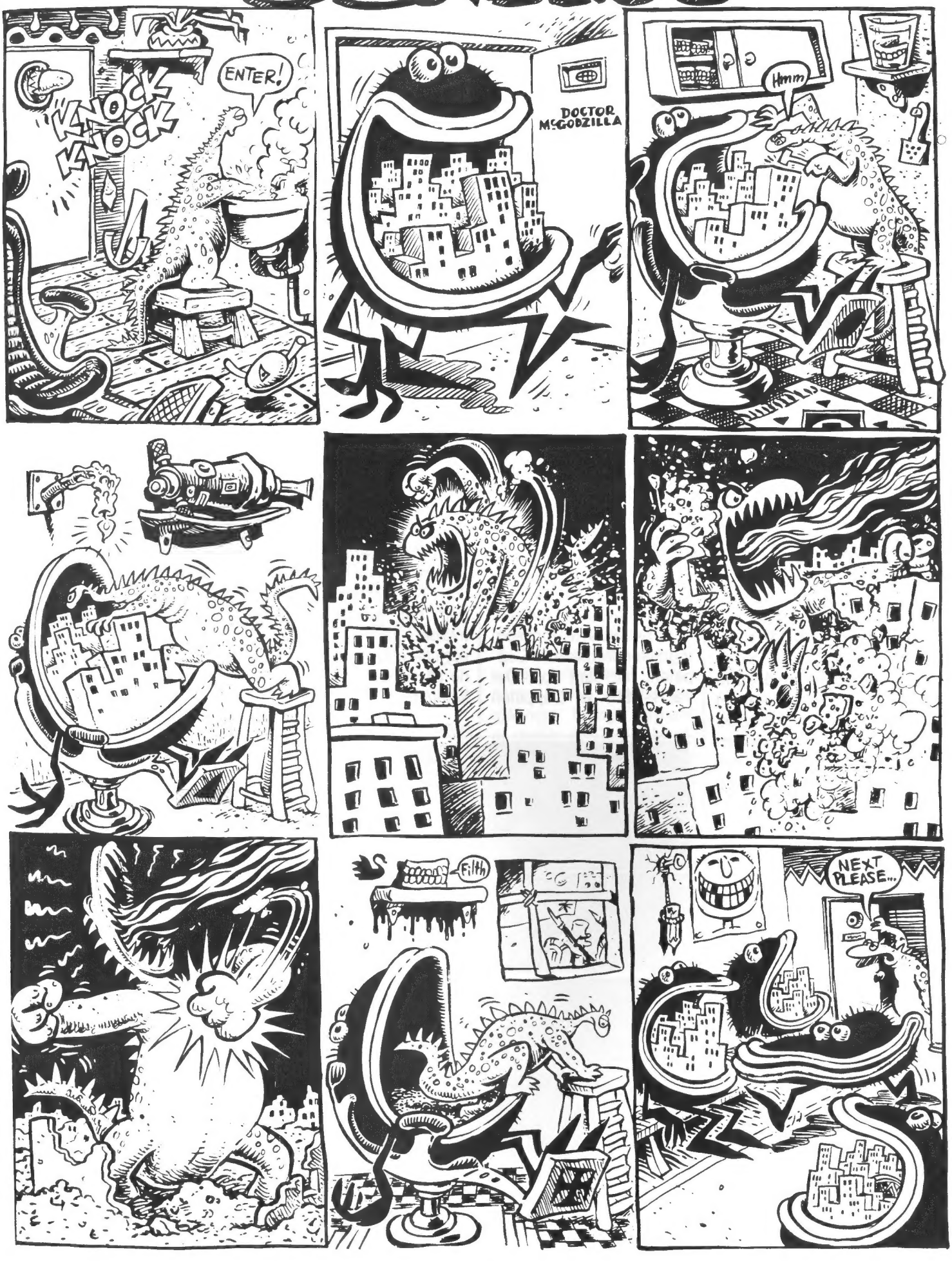

Forlagenes velsignelser for sommeren 1990

Innkjøps-ordning eller produksjons-støtte?

Vi meldte i forrige nummer av TEGN at Norsk kulturråd har avsatt 300 000 kroner av 1990-budsjettet til en innkjøpsordning for norske tegneserier.

Arbeidet med å komme i gang er kommet i gang, for å si det sånn, men det knytter seg fortsatt usikkerhet til hva slags ordning dette skal være. I mai var det et møte mellom Kulturrådet og en del av de berørte parter, og man begynte da å diskutere om rådet burde gi produksjonsstøtte i stedet for innkjøpsstøtte. Et argument for produksjonsstøtte er at denne kan komme tegnere til gode som ønsker å publisere sine ting uten å gå veien om et forlag. Et argument for innkjøpsordning er at den vil lette distribusjonen av norske serier, i og med at de serier som kjøpes inn, vil bli spredt til landets biblioteker.

Idet TEGN går i trykken, er saken uavklaret. Det skal holdes et nytt møte, denne gangen mellom Kulturrådet og Forleggerforeningen. Pengene er altså bevilget, men så lenge man ikke får bestemt seg om hva slags ordning vi skal få, blir ingenting utbetalt.

Cappelen

Dårlige nyheter, folkens: Jón Sveinbjørn Jónsson, tegneserieredaktør i Cappelen, har sagt opp. Det var i 1985 at Cappelen headhuntet Jónsson fra Tronsmo, og til å begynne med satset forlaget stort på kvalitetsserier. Franske serier ble forlagets og Jónssons spesialitet, men det var også Cappelen som ble Tor Bomann-Larsens forlag. Nå er det altså slutt.

Og hva skjer nå med Cappelens serieutgivelser - og hva skjer med Jónsson? Når det gjelder forlaget, har satsingen blitt trappet gradvis ned gjennom flere år. Voksenseriene tilfredsstiller ikke lønnsomhetskravene. Den sympatiske avslutning på Cappelens lange rekke av gode albumutgivelser blir *Piken fra æreslegionen* av Annie Goetzinger, et album som utgis i september. (Se intervju med Goetzinger i dette nummer av TEGN.) Flere tegneserieutgivelser kommer det ikke fra Cappelen, så Bomann må se seg om etter et nytt forlag.

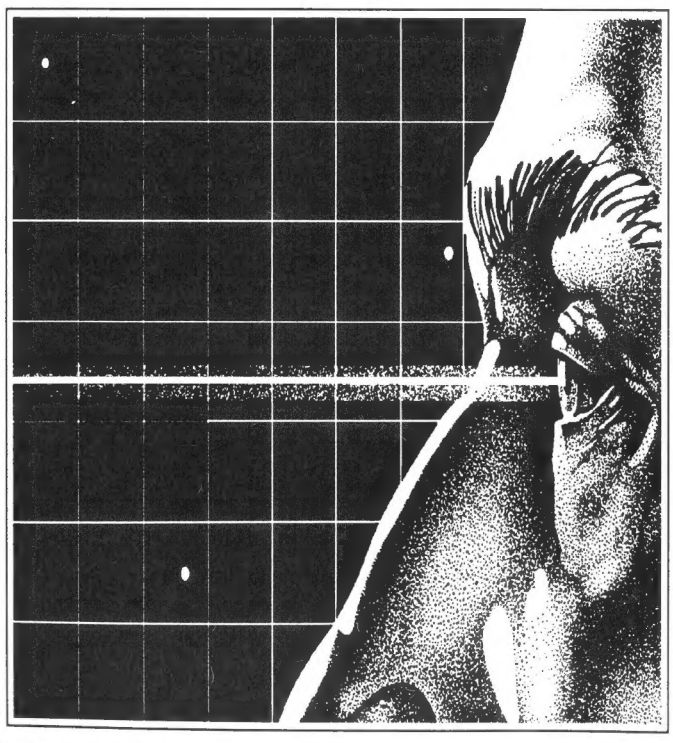

Jónsson blir freelancer, men slipper ikke helt grepet om tegneseriene. Han arbeider på en bok sammen med vesttyskeren Andreas Knigge om tegneserier og kjønnsroller. Boka får tittelen *Sex i serier* og utkommer på Cappelen, så *bøker* om tegneserier kan de altså fortsatt tenke seg å publisere. Utgivelsestidspunktet blir sannsynligvis tidlig i 1991. Jónsson planlegger også en mer generell, historisk vinklet bok om tegneserier.

Bladkompaniet

gir derimot ikke opp, selv om også de vurderer markedet som vanskelig. Samtidig med dette nummer av TEGN kommer flere interessante utgivelser. Blant annet foreligger den lenge etterlengtede

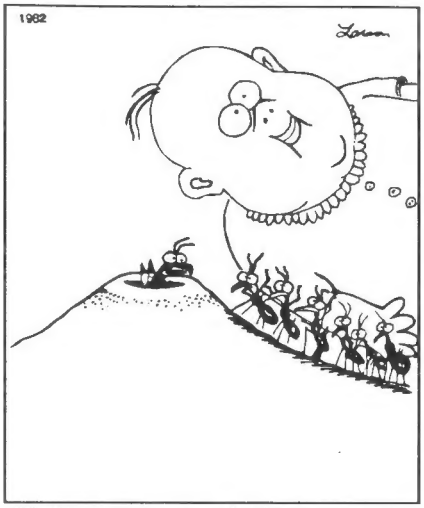

"You idiots!...We'll never get that thing down the hole!"

Gary Larson og hans meget subtile «The Far Side» blir stadig mer populær i Norge...

Urgrims hemmelighet av Arild Midthun (tegner) og Terje Nordberg (forfatter). Dette er bind 2 i albumserien *Troll,* Norges svar på Asterix. TEGN har forgjeves prøvd å få ut av forfatteren hva hemmeligheten til Urgrim egentlig går ut på.

Det kommer også et Larson-album i farger, *Naturens hemmelighet.* Tittelen skulle være dekkende for den mer eller mindre røde tråd i mye av det Larson har laget.

To bøker i såkalt Pusurformat (liggende pocketformat) er i handelen når dette leses. Det dreier seg om henholdsvis *Ernie* og *Tommy og Tiger'n.* I sommer vil forlaget også satse spesielt på *bladet* med Tommy og Tiger'n. Etter at Hjemmet startet sitt Snoopy-blad, kan ikke Knøttene lenger kjøres som tilleggsserie i Tommy og Tiger'n, og i stedet kommer det en (for norske lesere) ny serie: *Opus.* Den amerikanske originaltittelen er *Bloom County,* og Opus er navnet på en pingvin som er en av hovedpersonene. Serien ligger litt i samme gate som Doonesbury. *Bloom County* var 80-tallets store amerikanske avisserie, kan Terje Nordberg opplyse til TEGN. Nå er den faktisk nedlagt i USA. Opphavsmannen, Berke Breathed, gikk lei og trakk seg tilbake da han var på toppen, og dette er av de få amerikanske avisserier som ikke har gått videre til en ny tegner.

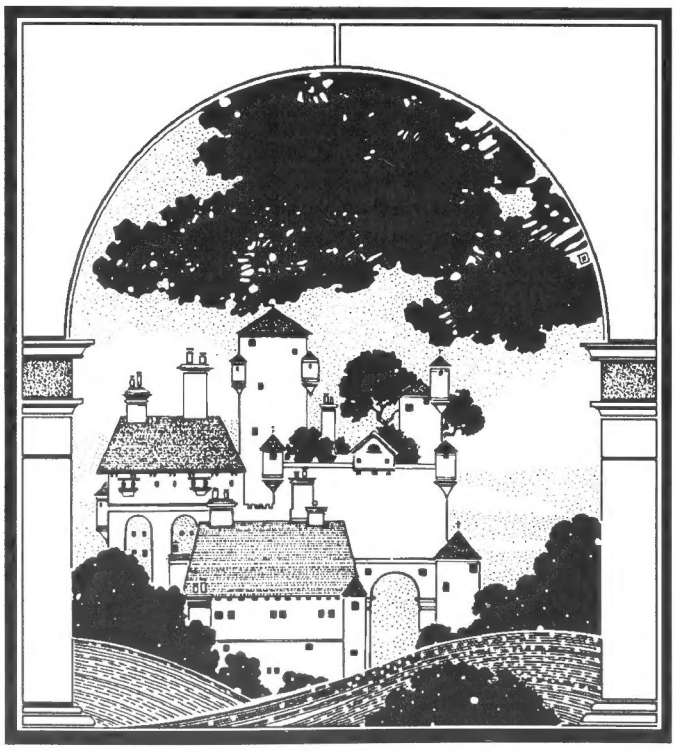

Over sommeren starter *Conan* som månedsblad. Da kommer det også et nytt månedlig humorblad, som ennå ikke har fått noe navn, men som tar mål av seg til å bli et humorens Magnum, et blad for ungdom og voksne. Det skal blant annet inneholde *Ernie,* gamle serier av Basil Wolverton, noen helt nye amerikanske avisserier og en tysk serie som heter *Ottifantene* og handler om elefanter. Ja, det kommer til og med noen humorserier fra Argentina, Mafaldas hjemland. Bladet blir på 100 sider.

Norsk Strek A/S

er en nyskapning i det norske tegneseriemiljøet. Det er ikke egentlig noe forlag, men det ligner. Norsk Strek skal produsere tegneserier, barnebøker, billedbøker m.m., som så skal distribueres gjennom forlag. Firmaet er startet av Dag Kolstad, og Norsk Strek er allerede i gang med å lage Python for Bladkompaniet, hvor Kolstad tidligere var redaktør. Kolstad regner med å ha flere konkrete planer klare over sommeren.

Hjemmet

er i gang med sitt nye blad om *Snoopy.* I skrivende stund er det for tidlig å si om heftet blir en suksess, men Knøttene burde være sikker satsing.

Rundt St. Hans kom en ny bok i serien *Donald Duck fra dag til dag,* med

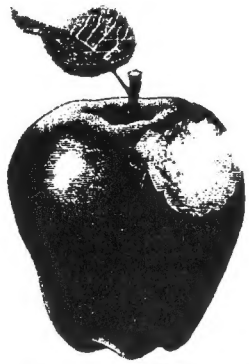

avisserier av Al Taliaferro fra 1941. Hjemmet rapporterer også om en omsetningsøkning for *Donald Duck & Co.,* som dermed er et av de meget få ukeblad som har opplevd en slik økning fra i fjor til i år. Redaksjonen betrakter Donald som et familieblad og mener at de har funnet fram til en passelig blanding av stoff for alle aldersgrupper. I løpet av året vil flere av Don Rosas serier komme i det norske Donald-bladet. At utgivelsen av Donald i USA er gått over fra Gladstone til Disney, vil ikke få noe å si for Rosas produksjon. Don Rosas serier er blitt godt mottatt av det norske publikum - og ikke bare av spesialistene, forteller redaksjonssjef Svein Erik Søland. Den samme Søland har forresten vært å se på TV-skjermen i juni i forbindelse med at *Asterix* var tema i Kvitt eller dobbelt.

Bokklubben Nye Bøker

Som kjent gikk det galt med forsøket på å danne en egen tegneseriebokklubb i DnB-gruppens regi. Responsen var ikke stor nok. Bokklubben Nye Bøker kommer imidlertid til å fortsette med å utgi tegneserier en gang iblant, slik de har gjort i en del år allerede. I juni sendte de ut et samlealbum av Christopher Niel-

sen, *FüMMs bö*, en forholdsvis enkel tittel til Nielsen å være. Foruten *Jazzbasillen* inneholder albumet noe tidligere upublisert Nielsen-materiale samt noe som før bare har vært trykket i fazinер. Bokklubb-albumet er altså mer omfattende enn Semics utgave av *Jazzbsillen*.

Til høsten kommer Cecilia Torudds *Smuler* ut i Bokklubben. Serien, som har originaltittelen *Ensamma mamman*, har blitt en stor suksess i Torudds hjemland Sverige, og den er trolig en av de få tegneserier som kvinner kan kjenne seg igjen i.

Semic

er i gang med sin pocketbokserie som består av omredigerte album. Det er for tidlig å si om serien blir en suksess, og det kan nok også diskuteres hvor vellykket det er å redigere om fra stort til lite format. Den mest interessante pocketutgivelsen til sommeren blir *Eksterminator 17* av Bilal og Dionnet; denne serien har tidligere ikke kommet på norsk. Vi merker oss ellers at Iznogood av Goscinny og Tabary er tilbake på det norske marked; i august kommer *Iznogoods barndom* som pocketbok.

På heftesektoren merker vi oss at det kommer et 80 siders dobbeltnummer av *Mad* i juli, medfølgende julikort... Kortene er norsktegnet. Og i månedsskiftet juli-august lanseres et nytt skrekkblad, *Angst*. Bladet baserer seg på materiale fra uavhengige forlag i USA, men har norske introduksjonsfigurer.

Så over til de "ordentlige" albumene. *Castafiores juveler* er en av de få Tintin-historier som ennå ikke har vært å få på norsk, men det blir rettet på i august. Samtidig utgir Semic *Supermann i Norge*, som vil være interessant som kuriositet om ikke annet. Dette er et album laget spesielt for Semic-gruppen av manusforfatteren Niels Søndergaard og tegneren Teddy Kristiansen, og det er første gang D.C. tillater andre land å lage en Supermann-serie. Handlingen foregår ikke bare i Norge, men i alle de nordiske hovedsteder. Ideene er hentet inn fra folk over hele Norden; den "norske" delen av handlingen har P.G. Olsen hovedæren for. Det sies at store deler av Vigelandsanlegget ramponeres i handlingens løp.

I juli utgis også et nytt album av Lauzier, *Det golde liv*, som består av småhistorier. Dessuten kommer tredje samling av avisserier med *Modesty Blaise*.

Eneste album-utgivelse fra Semic i august blir *Alvefolket* nr. 17. Vi nærmer oss dermed bind 20, som markerer slutten på denne syklusen av Elfquest (som serien heter på originalspråket). Måneden etter utgis det tredje spesialalbum om Fantomet. Man fortsetter her å trykke Lee Falk og Sy Barrys avisserier fra 60-tallet. En godbit for kvalitetsbevisste nostalgikere!

Vi avslutter med et lite blikk inn i oktober-programmet. Da vil norske lesere kunne stifte bekjentskap med det siste Charlier rakk å skrive før sin død, nemlig *Inferno i Georgia*, som er bind 3 i *Blueberrys unge år*.

Jon Gisle

TEGN i Tiden

Bomann overalt

Signaturen «Bomann» har etterhvert blitt gjenstand for stadig større oppmerksomhet.

«Kongen» har det som Bomanns album av året, med likelydende tema, «Adolfs menn» mangler, nemlig farver.

Og den dukker opp de merkeligste steder. Selv 50 års-markeringen av krigsutbruddet hadde Bomann mer en finger med i. I militærtidsskriftet «Forsvarets Forum» og deres spesialutgave i anledning 9. april 1940, har Bomann en to-siders fortelling om **Kongen**. Serien forteller med Bomanns meget karakteristiske strek hva som skjedde fra tyskerne kom, og til Kong Haakon den 7. forlot Norge på en bristisk krysser.

T.S.

Supermann V

Om snaut et års tid er det klart for premiere på den femte filmen i serien om Supermann. Som vanlig er det Christopher Reeve som spiller «Stålmannen».

De som synes de fire første filmene om Kryptons store sønn var skuffende dårlige greier, skal vissnok ikke bli "skuffet" nå heller, for å si det sånn. Har det vært dumt før, skal det ikke bli bedre nå.

Kryptonitt - hvor er du når vi trenger deg mest?

Konflikt Morris - Dargaud

Det drøyer med nye utgivelser av *Lucky Luke* og *Rattata*. Grunnen er at opphavsmannen til begge seriene, Morris, ligger i krangel med Dargaud, som har forlagsrettighetene. Morris hevder at han har penger til gode for en del salg i utlandet, og til sammen er dette blitt betydelige beløp. Morris holder derfor sine nye serier tilbake på den måten at han ikke gjør dem helt ferdige. Det ryktes at han helst ønsker å danne sitt eget forlag, slik Asterix-tegneren Uderzo har gjort.

REAKSJONER

Tragedy is when I cut my finger.
Comedy is when you walk into
an open sewer and die.
—Mel Brooks

Det bobler på Deichmanske...

På selveste dagen før dagen, 16. mai, vedtok tegneserieutvalget ved Deichmanske hovedbibliotek i Oslo å starte opp igjen ordningen med innkjøp av tegneserier.

Ordningen som ble startet opp i 1986, har ligget nede siden utgangen av 1988 på grunn av små bevilgninger. De som tror at Deichmanske har fått nye bevilgninger tar feil. Leder av tegneserieutvalget, Elisabeth Dehlin Johansen, synes imidlertid det var for ille at man ikke skulle kunne tilby sine brukere de nyeste tegneserie-albumene, spesielt ettersom ordningen med tegneserier til utlån er så populær. Derfor starter man så smått opp igjen.

- Vi begynte å ta inn tegneserier igjen veldig forsiktig. Så langt er det bestemt at vi kjøper et eksemplaer av Bomann-Larsens «Adolfs menn» og Geir Florhaugs «Gutta på skauen» (begge tidligere presentert i TEGN). Vi har også bestilt en dansk utgave av Ismail Gulgecs «Tynne Memed, Tistlene blomstrer» (også presentert i TEGN tidligere). Vi har forøvrig romanene denne tegneserien er basert på fra før, forteller Dehlin Johansen.

Dehlin Johansen vet ikke hvor mange tegneserier man vil kjøpe inn i løpet av de resterende måneder av 1990. Hun påpeker at mye avhenger av hva man blir tilbudt. Dessuten har det slukne innkjøpsbudskjettet selvsagt også stor betydning.

- Vi håper vi får et budsjett til neste år som gjør det mulig for oss å kjøpe inn tegneserier i større omfang. Så langt har vi vel rundt 150 album å tilby våre brukere.

Blandt disse finnes det meste av norske album som har kommet ut siden 1986. I tillegg har man mange danske album. Dehlin Johansen forteller at kvaliteten veier tungt når man bestemmer seg for hva man skal kjøpe inn. Et ganske stort antall av totalutvalget består av serier laget av franske og belgiske tegnere.

Det er forøvrig verdt å merke seg at tegneserieutvalget ved Deichmanske nå består utelukkende av kvinner. Tegneserier er ikke lenger en gutteting, iallfall ikke ved innkjøp.

- Jeg synes tegneserier er en del av den totale mediabestanden, sier Dehlin Johansen.

Menn i 40-års alderen...

Hvem er den mystiske mannen i 40-års alderen der borte?

Sannsynligvis en tegneserieleser, iallefall hvis du treffer ham på Deichmanske hovedbibliotek i Oslo.

For selv om både barn, ungdom og en gang i blant eldre personer av begge kjønn låner tegneserier av deichmanske, er det en overvekt av lånerne menn i 40-års alderen. Det forteller Grethe Vollum som sitter bak skranken og følger med i slikt.

- Nå fører vi ingen statistikk over hvem som låner. Men det er dette inntrykket som jeg sitter igjen med.

Hver av mennene i 40-års alderen får forøvrig bare låne tre album hver gang man låner.

- Dette henger sammen med at vi har et så lavt antall tegneseriealbum for utlån. Vi beklager at det er slik, men vi prøver å være litt tøyelige hvis vi har mange album inne.

Tegneserier er altså populær lektyre på bibloteket. Det er sjelden man finner mer enn sju, åtte album i den smale hyllen som er reservert album med snakkebobler. det er forresten tydelig at ikke alle bibliotekene har et like bevisst forhold til tegneserier. Det hender nemlig at både billedbøker for barn og oppslagsverk får plass blant tegneseriene. Det har imidlertid ingen betydning for mennene i 40-års alderen. De finner fram i hyllene.

Tor Sandberg

Til venstre: Eksempel på en potensiell tegneserieleser...
Til høyre: Eksempel på en usannsynlig tegneserieleser...

Det har hun jo rett i. Og de som synes det blir for kostbart å kjøpe tegneserier i albumform, kan med fordel ta seg en tur til Deichmanske som var det av de første her til lands som begynte å ta inn tegneserier til utlån, eller andre biblioteker rundt om. Selv om Disney og andre mer "barnslige" serier fremdeles dominerer ved mange biblioteker, finnes det etterhvert også et ganske stort utvalg av voksentegneserier. Elisabeth Dehlin Johansen forteller at når det gjelder Deichmanske, har man et skarpt skille mellom barnetegneserier og voksen-serier. Voksen-seriene blir regnet som skjønnlitteratur og er følgelig plassert sammen med resten av de skjønnlitterære verker.

Tor Sandberg

Rockabilly-tegneserie...

AVE! er et rockabilly-band fra Kristiansand. På deres andre LP bys det også på serier. Terje Moen som synger og spiller gitar i bandet, lager også tegneserier på si, en kort vignett for hver låt. Interesserte kan få tak i plata «The Clean and The Mean (Never More to be Seen)» via **plateselskapet T23, Tordenskjoldsgate 23, 4600 Kristiansand**.

SANKsJONER

Heri opptatt (for tiden) Batman-klubben
Red.: Tor Sandberg

BATMAN, JOKEREN, BATMANMÆRKET, BATMOBILEN MED ALLE TILHØRENDE FIGURER OG LOGO'ET (KENDINGSMÆRKET) ER JURIDISK BESKYTTET RETTIGHEDER OG EJES AF DC COMICS.
RETSLIG FORFØLGELSE VIL IVÆRKSÆTTES AF DC OG WARNER BROS MOD ALLE FORMER FOR UAUTORISERET UDNYTTELSE AF DISSE RETTIGHEDER...
... OR I'LL DO IT MY WAY!
BAT MAN

Casino Batman

På Casino Steels nyeste plate er låten «Jungle Jungle» skrevet av en som kaller seg selv for Wayne Manor. De av oss som er noenlunde bevandret i Batmans omgivelser, vet hva Wayne Manor er.

Wayne Manor og Casino Steel har forøvrig fortid sammen også. Mens Casino Steel spilte i bandet «The Hollywood Brats» på begynnelsen av 70-tallet, spilte Wayne Manor bass i denne gruppa. Alt dette i følge musikkavisa RockFurore. En annen Batman-fan er som kjent Prince. Nå venter vi på en sammenslutning av rockende bats.

Hort om Batman (del II)?

Det aller første Batman-heftet dukket opp i mai 1939 under navnet "Detective Comics", nemlig nr. 27. På samlermarkedet er dette nummeret verd 150.000 amerikanske dollar.

«Aha!» sier TEGNs Tor Sandberg kortfattet i en kommentar.

Hørt navnet Batman før?

Det har en del millioner andre mennesker også. I kjølvannet av filmen har en mengde produkter blitt pushet som om det var narkotika, men i kjølvannet av kjølvannet har det også kommet en rekke uautoriserte pirat- produkter.

Werner Brothers nordiske lisensagentur erkjente at det var gått totalt kaos i det hele, og innrykket således flere annonser i danske aviser for å gjøre oppmerksom på at såvel figurer som logo er (faktisk) beskyttet. De som bryter loven vil sannsynligvis bli rammet av Batmans lange arm...

Batman med norsk fan-klubb!

Nå har Fantomet-klubben, Superklubben, Sølvpilklubben og alle andre klubbene fått konkurranse fra en klubb for de med sans for gamle spissøre.

Med Fyllingsdalen som utgangspunkt er Den Norske Batman Fanklubb (hverken mer eller mindre) blitt opprettet. Medlemmer får et "råtøft" medlemskort i plast, en "råtøff" button og Batmangratulasjon på fødselsdagen. (Noe forøvrig Donald Duck drev på med i gamle dager. jeg var selv medlem og fikk fine kort med både Donald og Dolly og...).

Medlemmer av Batmanklubben får også tilbud om å kjøpe t-skjorter, kulepenner, caps, skyggeluer (hva er forskjellen?), feriebager, paraplyer (fra Pingvinens lager?) og andre "ting". Det koster en trekvart hundrings å bli med. Batmenn over hele landet kan skrive til (og TEGN akter ikke å holde noe hemmelig) **DNBF, Postboks 3404, 5033 Fyllingsdalen**

Tor Sandberg

Olaf Gulbransson

—periodisk tegneserietegner

I forrige nummer av TEGN, presenterte vi Henrik Ibsen. Men Olaf Gulbransson er ikke et mindre selebert navn.

Olaf Gulbransson (1873-1958), Oslo-gutten som gjorde tysker av seg, så ut som han var dratt rett ut av det norske høyfjellet. Fra 1902 ble han medarbeider i det satiriske bladet *Simplicissimus* i München, og fra 1929 ble han æresprofessor i samme by. Gulbransson bodde det meste av sitt liv i Tyskland hvor han ble gjenstand for store æresbevisninger, bl.a. ble hans hjem i Tagernsee i 1966 bevart som et Olaf Gulbrandsson-museum.

I sin errindringsbok «Det var en gang», som er rikt illusrert og hvor selv teksten er håndtegnet, forteller han hvordan hans første tid i Tyskland ble:

«Jeg sto nettopp oppe på Bygdønestårnet for å stupe, da en ropte opp: Her er et telegram til deg. Det var fra Albert Langen og lød sålunde: «Hvis De er villig til å bo i München, byr jeg Dem fast månedsgasje.» Merkelig, Langen kunne ikke være riktig klok. Jeg kjente ham ikke. Men han kjente Trangviksposten. Albert Langen var gift med Bjørnstjerne Bjørnsons yngste datter... Altså, nå skulle jeg til Aulestad. Så ble jeg forestilt Bjørnson. Å Gud for et kongsemne. Mot ham ble alt annet så smått. Hans datter sa: «Er det ikke svært hvor han minner om sine egne karikaturer?»

«Jo,» sa Bjørnson, «bare så altfor meget.» Avtalen var: først to måneder i Berlin for å lære tysk. Det gikk slik for seg: Om morgenen kom piken inn med kaffen. Jeg sa: «Danke». Hun sa: «Bitte» Nede ved Friedrichstrasse hadde jeg funnet meg en vennlig kelner som brakte meg dagens kost. Jeg sa: «Danke». Han sa: «Bitte«.

Det var alt jeg sa i Berlin i disse to måneder...»

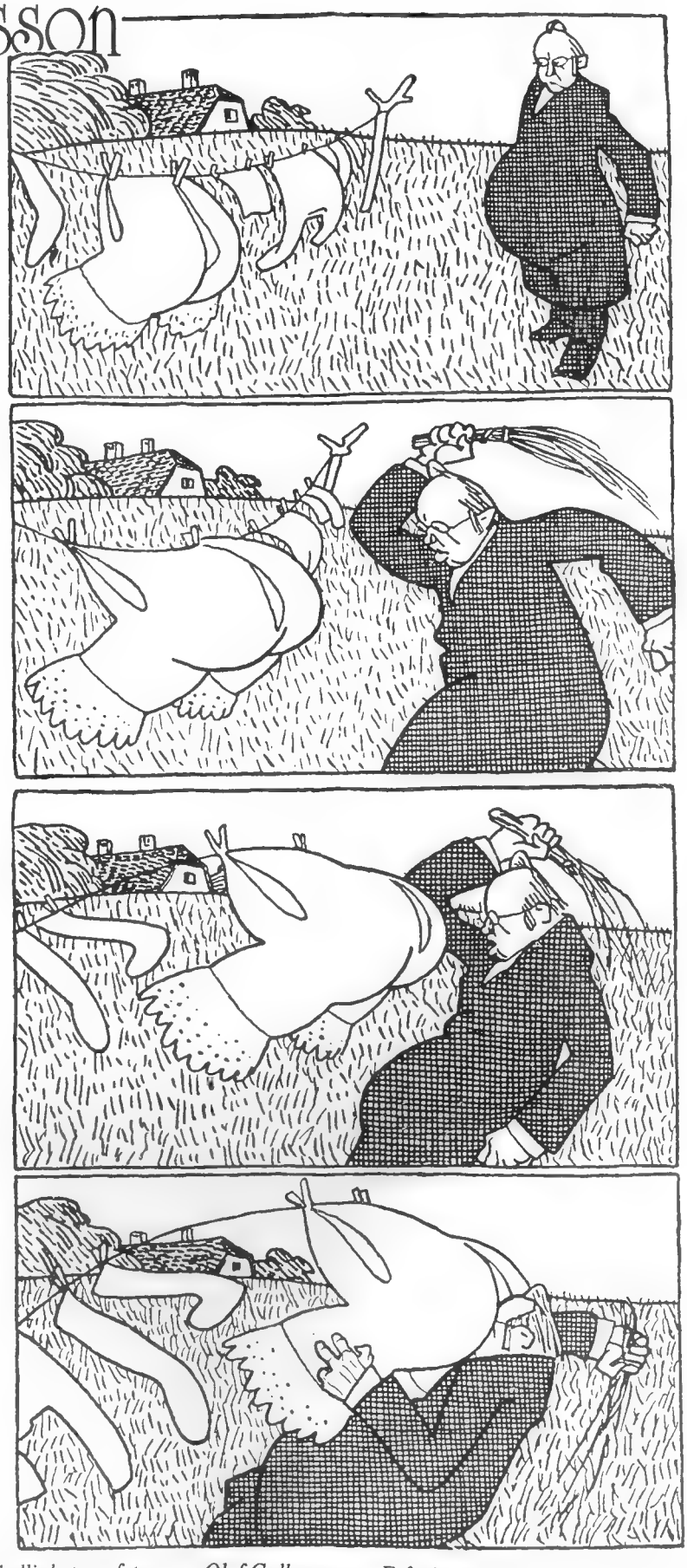

«Sedlighetsprofeten» av Olaf Gulbransson: Erfaringen viser at det ikke alltid er så lett å komme uanstendigheten til livs.

BOURGEONS MESTERVERK

SKUMRINGENS VENNER 1 - 3

Bind 1: Den forheksede tåkeskogen, kr 98,–

Bind 2: Den sjøgrønne byens øyne, kr 98,–

Bind 3: Malaterrenes siste sang, kr 148,– (142 s.!)

NY

Cappelen

— Mennesket er motsetningsfylt

Intervju med Annie Goetzinger

Annie Goetzinger er i Oslo, egentlig på privat besøk, men hun står også foran sitt gjennombrudd på det norske marked. I hjemlandet Frankrike er Goetzinger en av de sentrale tegnerne.

I Norge har vi hittil bare kjent henne som bidragsyter til noen antologier, først albumet om menneskerettighetene som kom for halvannet år siden, og nå nylig *Muren faller*. Om kort tid kommer imidlertid et av hennes album på norsk, *Piken fra æreslegionen*, med manuskript av Pierre Christin.

Vi møter Annie Goetzinger på Theatercaféen, hvor vi feirer både hennes norgesbesøk og tegneseriebokklubbens fiasko på en gang. Det blir en lang og livat aften. Goetzinger beundrer kafeens interiør. Det lyner i fotografen, Tor Sandbergs, blitz. Hovedpersonen snakker fransk med tolken, Asbjørn Øverås, som føler behov for å varme opp.

Intervjuet kommer sent i gang. Øverås gjør en kjempejobb. - Jeg føler meg som et medium, sier han, - som en skrivemaskin.Selv Bjarne Buset og Roger Kordahl fra bokklubben som aldri ble noe av, virker i godt humør.

Men over til Goetzinger. Hvordan kom hun borti tegneseriemediet?

Pichard

- Jeg begynte å lage tegneserier i 20-22-årsalderen. Da gikk jeg på École des arts appliqué, og i likhet med flere andre serietegnere hadde jeg Pichard som lærer. Selv om han i utgangspunktet underviste i serietegning, ga han også en generell kulturforståelse. Noe annet som var viktig, var at han hadde respekt for unge mennesker og det de laget; han prøvde ikke å influere oss. Pichard hadde i det hele tatt respekt for mennesker. Det viktigste for en lærer er å gi studentene smaken på noe

- Hvordan stemmer det med tegneseriene hans?

- Det er en pussig motsetning mellom personen Pichard og seriene han laget. Men for meg er det vanskelig å lese hans produksjon som en vanlig leser. Jeg er preget av at jeg først og fremst har opplevd ham som kulturmenneske.

- I sine tegneserier framstår han som erotiker?

- Man må lese meldingene i historiene, lese mellom linjene. *Gabrielle* er en antikatolsk serie hvor Pichard holder oppgjør med den katolske kirkens forhold til sex.

Annie Goetzinger i henført samtale med TEGNs redaktør eller omvendt.

Men den er visst for sterk for dere nordmenn!

Vi rødmer kledelig og samler oss om neste spørsmål:

- Hva med Pichards betydning for din egen karriere?

- Egentlig ville jeg helst jobbe med teater og moter, men så havnet jeg altså på tegneseriekurs med Pichard, og da ombestemte jeg meg etter hvert. Før jeg traff ham, var jeg bare en vanlig tegneserieleser, og det vil si at jeg leste franske serier for jenter. Blant annet fikk jeg med meg *La princesse étoile* av Jean-Claude Forest. Amerikanske barneserier var derimot forbudt! Men det var OK å lese *Rip Kirby*, for den var ikke for barn...

Det var Pichard som ga meg lyst til å *jobbe* med tegneserier, men jeg må tilstå at interessen kom langsomt. Det tok et år før jeg fant ut at serier var mitt medium. Da oppdaget jeg mobiliteten i tegneserieformen. Jeg følte meg fri, for mediet har ingen fast rytme.

Debut

- Når laget du dine første serier?

- Rett etter at jeg var ferdig med skolen. Jeg gikk fra forlag til forlag med det jeg hadde tegnet. Vendepunktet kom da Jacques Lob, som jeg hadde møtt på skolen, presenterte meg for René Goscinny. Foruten å være forfatter av Asterix, Lucky Luke og en rekke andre kjente serier, var han også redaktør av bladet *Pilote*, en meget viktig publikasjon. Goscinny stilte seg med én gang positiv til tegningene mine, og jeg laget *L'homme orchestre* etter manus av Lob. Senere fulgte flere andre korte historier med forskjellige forfattere. Det er kommet ut en samling av dem med tittelen *Curriculum B.D.* (B.D. er forkortelse for Bandes dessinés, som er fransk for tegneserier. Intervjuerens anm.)

Tidlig Goetzinger, fra kortserien *Fleur.*

- Hva var den første lengre historien du tegnet?

- Den het *Casque d'or.* I likhet med flere av de andre tingene jeg har laget, henter den sin handling fra fortiden. Den foregår tidlig på 1900-tallet og ble for øvrig prisbelønt under tegneseriefestivalen i Angoulême.

Deretter kom *Félina,* som består av tre bind og ble laget i samarbeid med manuskriptforfatteren Victor Mora. Dette var et bestillingsverk fra et kommersielt forlag som ba oss lage en ungdomsserie. Hovedpersonen er en kvinne som er gift med en milliardær som blir myrdet. Hun vil hevne mordet og begynner å leve et dobbeltliv. Om dagen er hun milliardøse, og natten et kattemenneske som forfølger de onde.

Samarbeidet med Christin

- Og så begynte ditt samarbeid med Pierre Christin, som har ført til album som *Piken fra æreslegionen* og *La voyageuse de la petite ceinture.* Den siste er vel det mest symbolske du har laget?

- Selve "La petite ceinture" er en jernbanelinje som går i ring rundt Paris, men i albumet er den et symbol. Banen ligger i dag forlatt; det går ingen tog der lenger. Naïma, hovedpersonen, vandrer langs linjen, ja, hun bor faktisk der. Men egentlig går hun i ring inne i seg selv. Hun vet ikke om hun er fransk eller algirsk; snart føler hun seg som det ene, snart som det andre. Hun vakler mellom friheten og tradisjonen. At hun er jente, gjør det ikke lettere.

Men Naïma har sitt grunnlag i fransk kultur, for det er i Frankrike hun har bodd hele sitt liv. Når hun drømmer om Algerie, er det det europeiske, kolonialistiske bildet av Nord-Afrika hun ser for seg. Hun forestiller seg den muslimske kulturen sett gjennom franske øyne.

Til slutt bryter hun ut av sirkelen,

La voyageuse de la petite ceinture: Naïma drømmer om et Nord-Afrika hun aldri har sett.

og det skjer på grunn av broren, som ennå er et barn. Hvor det blir av dem senere, sier historien ikke noe om.

- Finner vi et lignende motiv i *Piken fra æreslegionen*? Der er det også et barn som blir redningen for hovedpersonen.

- Begge seriene er som nevnt skrevet av Christin, og det kan nok være feministiske fantasier fra hans side. Når du jobber med en forfatter, aksepterer du historien. Og det

Signering for TEGN.

Fra *La diva et le kriegspiel.*

skal være sagt at Christin er en god forfatter. Han tilpasser historien til tegneren; det er åpenbar forskjell på de manuskriptene han lager for Bilal, Mézières og meg. Det er mer kvinnelighet i historiene han skriver for meg, og det blir selvfølgelig også mer kvinnelighet i seriene fordi de er tegnet av en kvinne. Men jeg går ikke inn i manuskriptet og gjør endringer i det. Ethvert forhold mellom mennesker er en moralsk kontrakt, og det gjelder også forholdet mellom forfatter og tegner. Man må respektere hverandre.

- Tegneserieverdenen er jo dominert av menn. Hvordan har du opplevd dette? Og hvorfor er dette miljøet så mannsdominert?

- Jeg har aldri hatt problemer med å få tingene mine utgitt, og jeg har aldri følt meg utenfor som kvinne i tegneseriemiljøet. Det andre spørsmålet ditt er vanskeligere å svare på. De fleste serier bygger på mannlige kriterier. Selv forteller jeg kvinners historier. Jeg har et stort kvinnelig, men også et mannlig publikum, noe som kan henge sammen med at jeg ikke bare forteller om kvinner. Seriene mine er ikke spesielt feministiske.

- Sammen med Christin har du laget et album som er ukjent for meg og sikkert for de fleste nordmenn, *La diva et le kriegsspiel.* Hva er det for en historie?

- Den dreier seg om en romanse som utspiller seg i Paris i mellomkrigstiden og under den tyske okkupasjonen, opprinnelig en sann historie. Hovedpersonen er en sangerinne som gjorde karriere under naziregimet, og temaet er kunstens vilkår under okkupasjonen. Sangerinnen inngår intellektuelle kompromisser. Hun er ingen ond person, snarere temmelig uskyldig. Men spørsmålet blir hele tiden: Hvor langt kan man utøve sin kunst når man har en okkupantmakt å ta hensyn til? Etter krigen var det lettere å angripe kunstnerne for å være unnfalne overfor tyskerne enn det var å angripe politikerne.

Moter, sensualitet, journalistikk

- Du hadde i sin tid ambisjoner om å bli motedesigner, og dette merker vi vel i *Charlotte et Nancy*, som er en av dine nyeste utgivelser?

- Jeg er interessert i klær, men jeg liker ikke de folkene som jobber i motebransjen. Alt dreier seg om penger. Det som virker sensuelt, er i virkeligheten det motsatte. Jeg hadde en tante som var syerske, og det er mer sensuelt; man jobber med form, farge og berøring. Jeg er opptatt av moter, men ikke av spillet i bransjen. Det er en av grunnene til at jeg valgte å bli serietegner i stedet.

- I *Piken fra æreslegionen*, *La voyageuse de la petite ceinture* og *Charlotte et Nancy* møter vi i alle tre album kvinnelige hovedpersoner som på en eller annen måte har det svært vanskelig, og som arbeider seg ut av vanskelighetene. Er dette bevisst?

- I så fall er det bevisst fra forfatterens side, akkurat som motivet med barna som du nevnte i sted. Christin har enkelte felles ideer med hensyn til hvilke serier han vil lage sammen med meg.

- Blant de tingene du har laget sammen med Christin, skiller *Le tango du disparu* seg ut fordi den har en annen form.

- Det er ikke noen vanlig tegne-

serie, men en såkalt Roman B.D., en slags billedfortelling. Denne formen er ikke uvanlig i Frankrike. Et av utgangspunktene for boka er journalistikken. En dyktig forfatter kan anspore en tegner til å gå nye veier, og det var gjennom arbeidet med denne boka jeg oppdaget gleden ved den journalistiske uttrykksmåten. Vi reiste rundt i Argentina som reportere og drev research til boka. Den er en historie om musikk og om landets nyere historie: peronismen, diktaturet og tiden etterpå.

Hva er det goetzingerske?

- Hva er typisk for din tegnestil? Hva er det som skiller Annie Goetzinger fra andre serietegnere?

- Det nytter nok ikke å putte meg i bås. Jeg liker å tegne på forskjellige måter og leter stadig etter nye stiler. Jeg vil lage alle mulig slags bilder. Derfor er albumene svært forskjellig tegnet. Jeg bruker farger eller svart/hvitt, noen ganger blyant, noen ganger tusj. Hvis jeg tusjer, lager jeg nøyaktige blyantskisser først. Jeg fargelegger selv. Ellers kan jeg ikke gi noe klart svar på hvordan jeg tegner.

- Hvilke genrer liker du best?

- Jeg prøver å spre meg over flere genrer. Jeg liker både å lage spenningsserier som *Félina* og psykologiske serier som dem jeg har laget sammen med Christin. Og personene som opptrer i seriene mine, er også vidt forskjellige. Det henger sammen med en frihetstrang fra min side, et ønske om ikke å være innestengt i ett menneske. Jeg føler med Félina som prøver å bli fri og komme unna millardærtilværelsen. Men Félinas mot er det forfatteren, Victor Mora, som har lagt inn i henne.

- Hvor lang tid bruker du på å tegne et album?

- Jeg er som en elefant med hensyn til svangerskapets lengde. Et nytt album krever mellom et halvt og to år. Historiene må modnes.

Barcelona

- Du har arbeidet med kjente forfattere som Victor Mora og Pierre Christin, men har du laget noe etter eget manus?

- Jeg jobber på et album etter eget manus akkurat nå, og det er

Piken fra æreslegionen, Annie Goetzingers kanskje mest kjente serie, handler om en kvinne som etter en ungdomstid på en streng kostskole lever et omflakkende og spennende liv verden over, samtidig som hun gjennomgår en smertefull frigjøringsprosess. Albumet kommer på norsk i år.

første gang siden *Casque d'or*. Bakgrunnen er at jeg bodde i Spania i mange år, og nå føler jeg behov for å gjenoppleve tilværelsen der. Det er en meget personlig historie om en fransk kvinne i Barcelona. Hun er vaskekone og vasker leiligheter for spanierne, altså tvert imot det som er vanlig i virkeligheten! Historien er hverdagslig vinklet, subjektiv og kvinnelig.

Det er også historien om byen Barcelona, sett både utenfra og fra innsiden. Serien gir et personlig, ikke turistmessig bilde av Barcelona, og dermed blir hverken katalonerne eller franskmennene fornøyd! Men jeg føler at jeg er på linje med de menneskene jeg er glad i i denne byen. Tittelen blir *Barcelo Night* (Barcelo er det gamle romerske navnet på Barcelona.)

- Hvordan opplever du det å være manusforfatter selv?

- Ellers er jeg vant til å fortelle andres historier og ser det ikke som spesielt viktig å frambringe egne historier og fantasier. *Barcelo Night* er også først og fremst en historie, men når jeg nå skulle skrive manuskriptet selv, følte jeg at det var viktig å fortelle en historie som står meg nær og kan virke ekte for leserne. Men uansett er det å lage tegneserier først og fremst å fortelle historier.

- Betyr det at du er skeptisk til eksperimentelle serier?

- Nei, jeg er tvert imot opptatt av slike serier. Men man skal ikke eksperimentere for eksperimentenes egen skyld. Man skal eksperimentere for å utvikle bedre historier. Dessuten trengs det selvfølgelig teknisk eksperimentering. Slike eksperimenter er nødvendige for at tegneseriemediet skal få utvikle seg.

Mennesket er motsetningsfylt

- Har du noen favoritter blant andre serietegnere?

- Nei, det er ingen jeg er spesielt

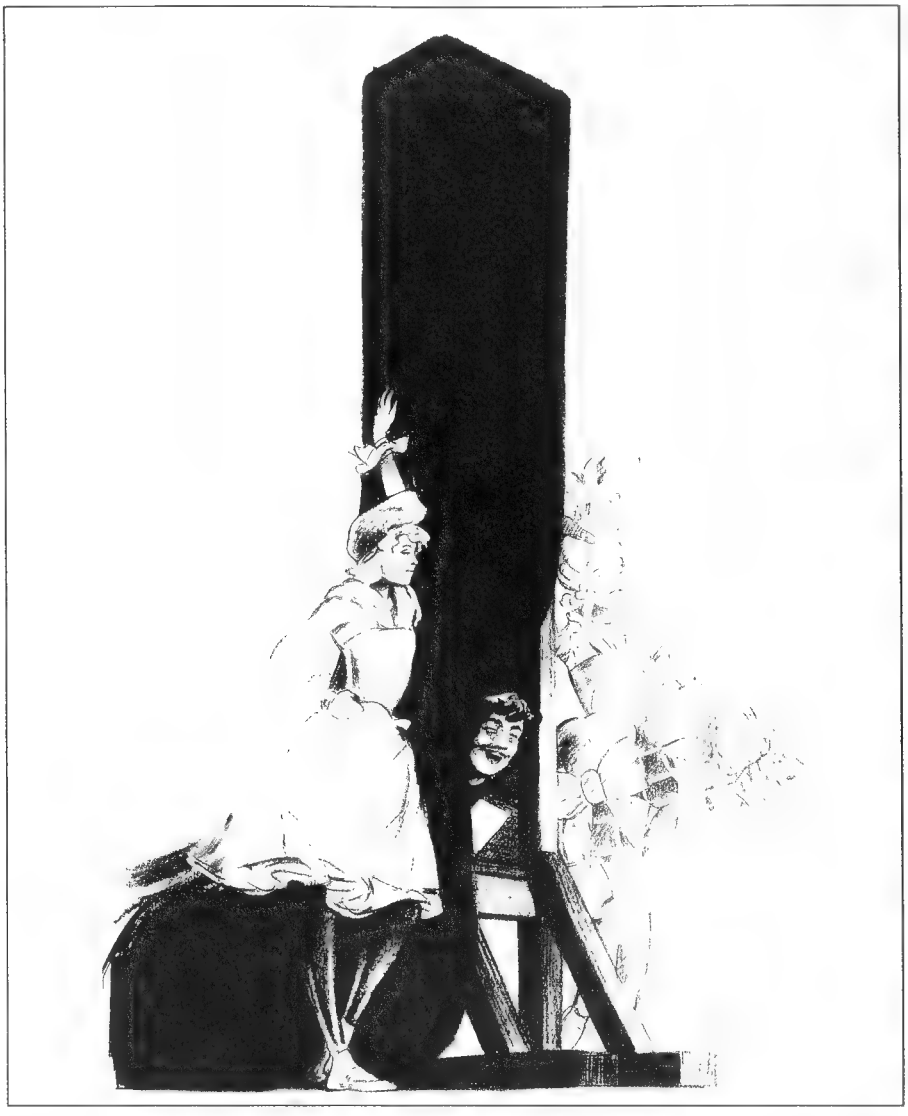

Goetzinger har designet kostymer og dekorasjoner till Christins skuespill *Ce soir on raccourcit.*

opptatt av, bortsett fra at jeg har mer sans for realisme enn for eksperimenter. Det kan henge sammen med at jeg ikke er noen ivrig leser av serier. For meg er tegneseriene først og fremst noe jeg kan få uttrykt meg gjennom, og som andre uttrykker seg gjennom. Dessuten er min smak ganske mangslungen, akkurat som min produksjon er det. Jeg er glad i alle ting, også andre visuelle medier som teater og film. Jeg er glad i livet med alle dets motsetninger. Og jeg er glad i det estetiske, men ikke i estetikk for estetikkens egen skyld.

Jeg vil som sagt ikke plasseres i bås. Mennesket er motsetningsfylt, og det å fortsette å leve, er å lete etter nye ting hele tiden. En kunstners verk gjenspeiler kunstneren selv og de motsetninger som bor i henne. Motsetningene stammer fra ens bakgrunn, kulturelle impulser og fra inntrykk fra andre mennesker.

Sier Annie Goetzinger, som nå har fått sjansen til å virkeliggjøre sin gamle drøm om å bli teaterdekoratør. Også dette er et samarbeid med Pierre Christin, som etter en god del overtalelser fra teaterhold har gått med på å skrive et skuespill, *Ce soir on raccourcit.* Dekorasjonene og kostymene til stykket er signert Goetzinger.

Intervjuer: **Jon Gisle**
Foto: **Tor Sandberg**
Tolk: **Asbjørn Øverås**

«—Tis the good reader that makes the good book.»

(Ralph Waldo Emerson; 1803-1882)

Det er leserne som skaper TEGN. Uten lesere er TEGN zero, uten TEGN har ikke leserne å lese. Sammen er vi dynamitt!

Derfor: abonner på litt sprengstoff — **4 nummer** rett i postkassa sammen med ekstratilbud. For kun **kr. 145,-** (billigere kan det ikke bli). Sett pengene inn på postgiro **4 37 21 08**

TEGN, Postboks 162, 1473 Skårer

LØP TIL POST-KONTORET STRAKS!!

UNE GENERATION FRAGILE...

Jacques Lob — mannen i barnevogna — er en kar de færreste her hjemme forbinder med tegneserier. Likevel var han en av de mest sentrale fornyerne av fransk voksenserie ved siden av Pierre Christin. Jacques Lob døde torsdag 24. mai i år.

Av
Jón Sveinbjørn Jónsson

MANUS-FORFATTEREN LOB

Jacques Lob, eller Loeb, ble født 19. august 1932 i Paris´ 12. arr. Han skaffet seg ingen annen utdannelse utover vanlig gymnas, men kom allerede fra midten av tyveårene i kontakt med Jean-Michel Charlier med i forfatterstallen omkring *Pilote* . Første nummer av dette bladet kom 29, oktober 1959, etter en forløper: *Pistoline*. De tre sentrale skikkelsene i startfasen var René Goscinny, Albert Uderzo og Jean-Michel Charlier. De tre hadde startet et forfatter/tegner byrå som het *Edifrance*, men ønsket om større avsetning fordret et blad som kunne ta opp konkurransen med *Tintin* og *Spirou*. Det var Jean-Michel Charlier, mannen bak suksesser som *Rødskjegg, Buck Danny, Luftens ørner* og *Løytnant Blueberry,* som først ansatte Jacques Lob. Det fortelles at Lob ankom med sin portfolio til Pilote i 1963 og viste Charlier to serier Lob hadde tegnet. Charlier vurderte friskt tegningene som tøv.

Fra venstre: datteren Léonie, kona Couetch, Michel Lieuré og Jacques Lob (privat foto)

Likevel ville han vite hvem som hadde skrevet historiene - "De er virkelig gode!". "Meg..." hadde Lob svart, og resten er tegneserie-historie.

Det var purunge og relativt nyutdannede seriekunstnere som søkte til *Pilote*. Lista er imponerende og lang - Mandryka, Greg, Mézières, Linus (Pierre Christin), Gotlib, Claire Bretecher, Phillipe Druillet, Jean Giraud, Maurice de Bevére (Morris), Mandryka, Fred, Alexis - og Lob!

I utgangspunktet hadde Jacques Lob allerede begynt å publisere sine tegninger i blader som satiriske *Hara-Kiri*, og *Fiction, V-magazine* og *Planéte* Men da Charliers idé fikk sunket litt i ham, startet han sin omfattende karriere som manusforfatter for de største. Omstridte Georges Pichard (født 1920) jobbet som profesor ved L´Ecole des Arts Appliqueès fra slutten av 2. verdenskrig. Pichard debuterte i 1956 med en tegneserie i *La Semaine de Suzette* og hadde apetitt på mer. I 1964 publiserte Lob/Pichard *Ténébrax* i magasinet *Chou chou*- samarbeidet skulle føre til mange titler over en fem års periode. Lobs samarbeid med Pichard skulle forandre samtidas syn på tegneserien som medium. Her brukte Lob forrige hundreårs litterære teknikk: følje-tongen. Med serier som *Ulysse* (album 1974) og *Blanche Epiphanie* (albumserie fra 1972, etter hvert fire album) kreerte de to den smule følsomhet og kjærlighet i datidas erotiske tegneserier. Og et tegn på kvalitet er hans evne til å skape universer som er både logiske, forklarlige og fullstendig fantastiske. Med Lob ble nå tegneserier noe som også kunne skrives/tegnes for et voksent og kritisk lesende publikum.

I 1965 gikk han inn i et samarbeide med Jijé og skrev to historier

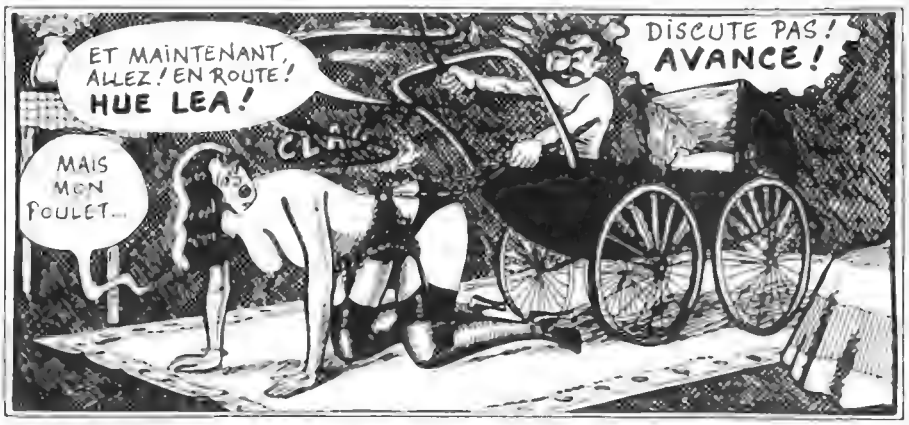

Til venstre: Fra «L'homme au Landau», © Lob , 1977, Les Editions du Fromage, gjenutgitt på Futuropolis, Collection «Hic et Nunc», 1984

Med Philippe Druillet TS-romanen. Dette er fra Lone Sloane: Delirius (utgitt i to deler på Dargaud, © 1972 og 1973).

om westernhelten *Jerry Spring*. I 1969 startet han et samarbeide med flere tegnere om en serie bøker om UFOer - som var hans særinteresse til det siste. Serien, som gikk under fellesnevneren *Les Apparations O.V.N.I.*, var fullstendig seriøse gjennomganger av kjente UFO-rapporter, de fleste av dem tegnet av Robert Gigi. Bøkene er publisert på Dargaud.

Det kanskje mest spennende samarbeidet innledet han i 1972 med den særegne tegneren Philippe Druillet. Resultatet av samarbeidet ble *Délirus* - fantasi-historien om Lone Sloane. Igjen skapte Lob historie sammen med en tegner. Med Druillets vanskelig tilgjengelige seriestil parret med Lobs underlige sci-fi manus vred igjen mediet over i en ny retning. Nå skulle ikke lenger tegneserien være lett tilgjengelig og utelukkende underholdende. Tegneserien som roman var skapt! Lob og Druillet forandret konseptet fullstendig og skapte et univers fremmed fra samtidas tradisjonelle serier.

Et annet fruktbart samarbeide startet også i 1972. Lob samlet Gotlib, Alexis og senere Solé til en stor suksess: *Superdupont*. Frankrikes hittil eneste superhelt basert på amerikansk modell. Det skulle bli mange album gjennom årene med denne superfranske patrioten i baskerlue, lange underbukser, tøfler - som er en særegen type kalt *charentaises*, trikoloren og med en uunnværlig baguette under armen. Serien startet i *Pilote* 1972, gikk *Superdupont* over til magasinet *Fluide Glacial* fra 1975. M at denne hundre prosents franske helten nærmest er en parodi på sjåvinismen i Frankrike.

Manusarbeidet skulle bli Lobs viktigste side. I 1982 begynte han et nytt samarbeid med en yngre tegner; Jean-Marc Rochette. Sammen publiserte de en voldsom sci-fi historie på 134 sider; *Le Transperceneige*, som handler om et tyvetalls mennesker ombord på et enormt tog på 1001 vogner på vei over et snødekket tundralignende landskap. Senere hen, i 1987 publiserte han en liten barnebok med Jean Solé: *Leonie et l'oiseaugrafé*. Her opplever Lobs datter Léonie et eventyr med en fugl som kan tegne

... MAIS QUAND L'HEURE ÉCOULÉE, NOUS AVONS RÉINTÉGRÉ NOTRE FOURGON, C'EST UNE DRÔLE DE SURPRISE QUI NOUS ATTENDAIT.
MERDALORS!
QU'EST-CE QU'Y A ?
IL NOUS A BIEN EUS L'GRAND-PÈRE ..

Ovenfor, fra «Le Transperceneige», med Rochette © Casterman, 1984.

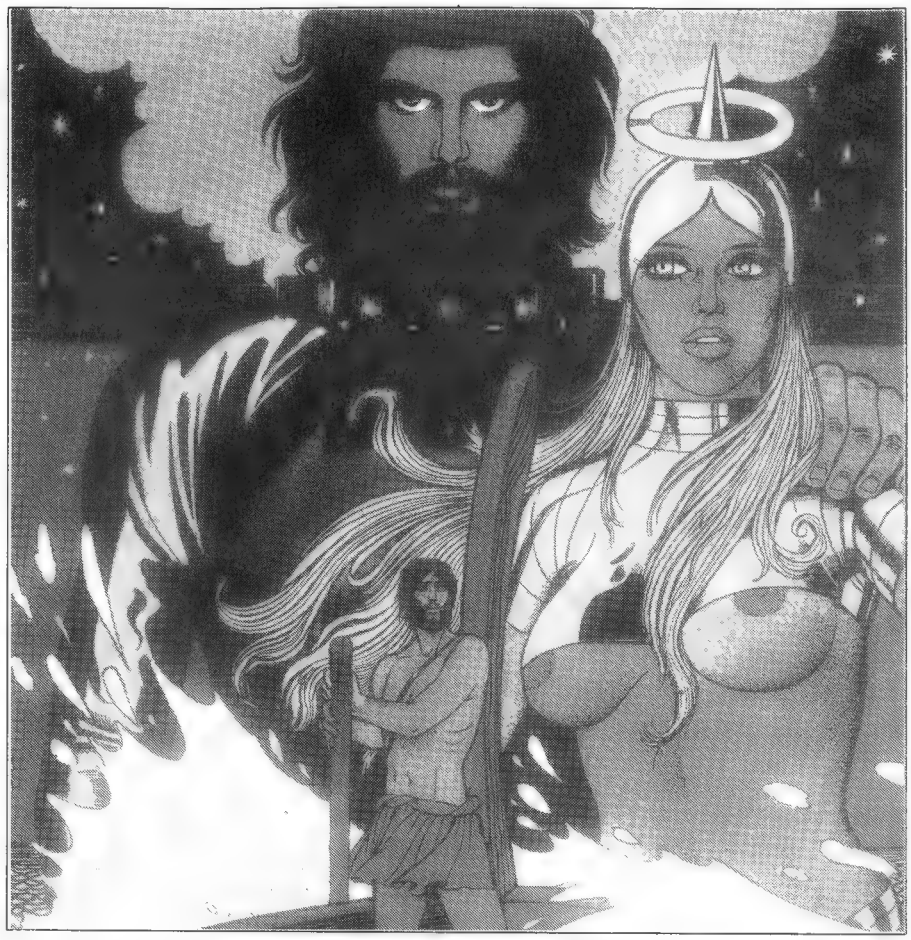

Til høyre: Med Georges Pichard utviklet Jacques Lob konseptet med føljetongen - og en smule humor og ømhet i den erotiske serien. (Fra «Ulysse», 1974 © Dargaud)

vidunderlige landskaper med nebbet.

TEGNEREN LOB

Lob ga heller ikke opp ideen om egen serie. Mens han var professor en fire års periode i syttiårene på L´Ecole des Arts Appliqueès publiserte han selvironiske serier: *L´Homme au Landau* i1975 i *L´Echo des Savanes* og *Roger Fringant* i årene 1976-77 i *Métal Hurlant.* Gjennom årene trykket han en mengde historier i *Pilote*, som ble illustrert av andre tegnere som Gotlib og Annie Goetzinger. Sistnevnte debuterte i *Pilote* med god hjelp av Lob - og han skrev da også hennes første historie. Denne boka med Lobs korte historier ble publisert i 1980 under tittelen *Lob de la Jungle.*

Best kjent er nok *L´Homme au Landau.* Dette er historien om en bitte liten mann som har tilhold i en firehjult sort barnevogn. Streken er naiv, barnslig og gnidrete - og svært sjarmerende! Den handler om Igor og Léa som tilfeldigvis møtes en dag. Léa blir sjarmert av den søte, lille mannen i barnevogna og lar seg villig bruke som barnevogntriller. Léa er naiv og ei arbeiderjente som bor i *une chambre de bonne;* takleilighet, som fortsatt er det vanligste billig-krypinnet. Igor er også naiv - men beregnende og får det som han vil. Beregnende fordi han bruker sin forferdelig triste barndom som overtalelsesgrunnlag når jentene han møter syns han blir vel krevende. Et sjusett annenhver nordmann skulle kunne kjenne seg igjen i. I Igors tilfelle forlot moren hans ham - moren var forøvrig enslig - i barnevognen. Han kjenner ingen annen "mave", og nekter plent å forlate vogna. Men den er stor nok til å romme en og annen amerikansk haikerpike, mens Léa slitet vettet av seg for å bære både Igor og vogna hans opp alle trappene til deres usle krypinn. For øvrig dresser han henne opp i utsøkt undertøy, artig for ham og fullstendig upraktisk for henne. En mannsgris! Men den humoristiske tonen, den ironiske måten å presentere denne Igor på, skaffet Lob mange lesere.

Det meste han selv gjorde som tegner spant rundt dette ene temaet: den noe fortapte mannen på leting etter en kvinne som både kunne fø ham og trøste ham, en kvinne han både kunne attrå og hundse... En typisk mannsdrøm. Den lille gutten inne i mannen sin lengt som aldri ser ut til å bli fullbyrdet, fordi mannen ikke klarer å ordlegge seg om drømmene sine. Han kjører dem bare ut - som mannen i barnevogna gjør det.

BEGRAVELSEN

De fleste av dem var der. En tett kjerne av dem som jobbet i Pilote: Druillet, Christin, Pichard, Goetzinger, Solé, Bretecher, Keleck, Vi-

dal, Bilal, Mézières, Christin, Nicolet, Rodolphe, redaktører fra *Futuropolis, Les Humanoïdes Associes* og *Castermans (A suivre)*...

En kommentar etter minnehøytideligheten og under fumlete røyking på kirkebakken etterpå var at "Det er en gebrekkelig generasjon..." da vedkommende stirret utover forsamlingen. Men samtidig som sviktende helse (mot slutten led han av beinmargskreft) var hans credo stadig oppegående. Gjennom hele karrieren hjalp han unge talenter til magasinene og forlagene. Han introduserte så og si en hel generasjon, skrev innledende historier, hjalp de unge tegnerne ved tegnebrettet slik at debuten det være seg i *Pilote, L´echo des Savanes* og så videre, skulle bli det springbrettet inn i tegneserienes

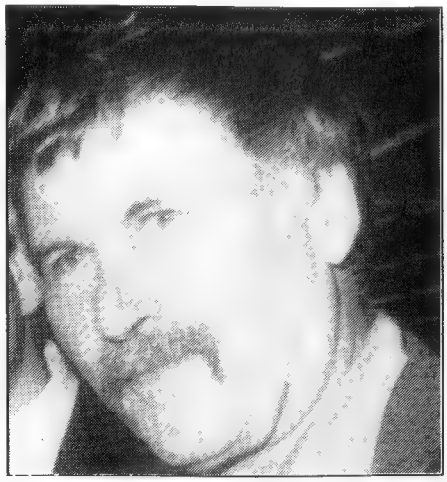

verden som så mange av dem ønsket.

I 1986 mottok Lob "Grand Prix de la Ville Angoulême" for sine samlede verker. For første gang gitt til en manusforfatter. Det var en populær tildeling av en pris som ofte beskyldes for å utnytte den enkelte tegners popularitet. Men med Lobs Angoulême-pris falt viktige brikker på plass. Lob var også hjelperen og vennen og stadig arbeidet han intenst med nye prosjekter, med Philippe Druillet skulle han avslutte en del 2 av *Lone Sloane*, med Annie Goetzinger ei novelle om en superheltinne; *Super-Julie*, med Mandryka var det filmplaner - alt sammen kommet langt nok til å regnes som butikk i forlagenes budsjetter - før sykdommen ødela ham.

Jón Sveinbjørn Jónsson

DEN 44. REUBEN AWARD, 1990

Reuben Award er den høyeste utmerkelse en amerikansk tegneserietegner kan oppnå å få, og den henger høyt.

Reuben Award er ikke som med Oscarprisen, at man får en for hver kategori, det deles kun ut en Reuben i året - for "Årets beste serietegner.

Det finnes også underklasser av prisen, men disse kalles ikke Reuben, bare "plaketter" eller "Awards" innenfor den enkelte genre.Men hva er så egentlig en Reuben? Den ble skapt og designet for 44 år siden, av daværende og tidenes første president for The National Cartoonist Society, Rube Goldberg, derav også prisens navn, og den ser ut som en tegneserietegning; 4 tegneseriefigurer oppå hverandre former et blekkhus. Det var den politiske tegneren Bill Crawford som utformet selve statuetten i bronse, og Milton Caniff var den første som mottok prisen.

Man kan si hva man vil om Reuben, mange mener den umuligvis kan bli rettferdig, men hvert år nomineres 3 tegnere til prisen, og det utrolige er, at det er deres konkurrenter som både nominerer og velger hvert års Reubenvinner.

Årets prisutdeling foregikk lørdag 5. mai, ombord i "Sunward II", en norsk båt som går på cruise utenfor Florida og i Karribien, denne gangen på cruise til Bahamas, og mer enn 150 tegnere var-representert, hvorav flere tidligere Reuben-vinnere.

Før vi går til årets Reuben Award, her er nominasjonene i alle kategorier:

The Reuben Award:
Jim Davis for Garfield (Pusur)
Cathy Guisewite for Cathy
Bill Watterson for Calvin & Hobbes

Kommersiell tegning:
Roy Doty
Eric Gurney
Marty Links

Elektroniske media:
Nancy Beiman
Chuck Jones
Bill Melendez

Blader og bøker:
Sergio Aragones
Mort Drucker
Arnold Roth

Avisserier; politisk/sport:
Jim Borgman
Doug Marlette
Pat Oliphant

Avisserier; Striper/paneler:
Jim Davis
Johnny Hart
Bill Watterson

Årets utdeling

ble forestått av Bil Keane, som gjorde alt som sto i hans makt for å "nedverdige" sine kollegaer under en presentasjon av alle tilstedeværende, noe som resulterte i konstante latterbrøl. Her fikk alle sitt, og få slapp unna. Selve prisene ble delt ut av henholdsvis Arnold Roth, Bill Gallo, Brant Parker, Jerry Robinson og Fred Lasswell, mens The Reuben ble delt ut av Mort Walker.

Og så var det vinnerne:

The Reuben gikk til:
Jim Davis for Garfield.

I de andre kategoriene vant;

Kommersiell tegning	Roy Doty
Elektonisk media	Chuck Jones
Blader og bøker	Sergio Aragones
Politisk/sport	Pat Oliphant
Striper og paneler	Johnny Hart

Tor Ødemark

Donald Ducker opp overalt

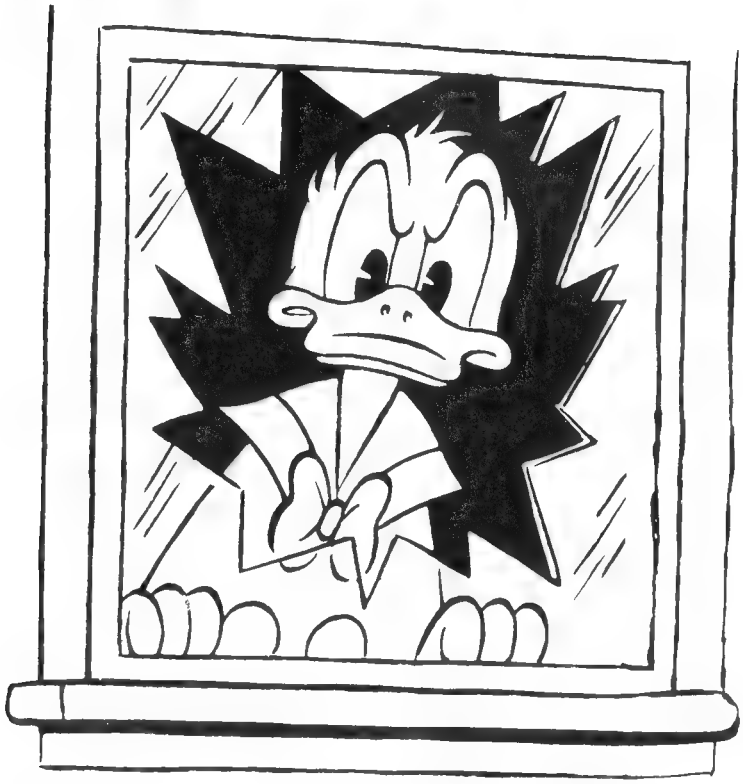

Store overraskelser i

DONALD DUCK & Co

– hver tirsdag!

A/S HJEMMET-Serieforlaget

IDÉ-BUTIKKEN
HVA SKAL JEG TA I DAG ?
BANG!
NA!

AAAA
AU!
Oslo 15·2·90
annie GOETZINGER.

PAYT
ÆSJ!! GJESTER... OGSÅ NÅ SOM JEG HADDE DET SÅ INFERNALSK SPENNENDE MED FRIMERKENE MINE
RRRR
HVOR BLIR DET AV VAKTELGEN JEG BESTILTE PÅ POSTORDRE?
GOD DAG MITT NAVN ER SLIKK!
MEN SÅ FLYTT DEM DA MANN! SER DE IKKE AT DETTE ER TUNGT?
ÆH... JO, MEN...
HVA ER DET DU INNBILLER DEG!?
SÅDA, SÅDA... VET DU IKKE AT DET ER PAYT I DISTRIKTET!?
PAYT...?
JA!...PAYT!! DEN LEVER AV GAMLE KAFFEBØNNER SOM TRILLER HELT BAKERST I KJØKKENSKAPET... OG NÅR DEN HAR VOKST SEG STOR OG STERK... KOMMER DEN UT VILL OG GAL, SULTEN, SIKLENDE OG SNERRENDE...

ÅHNEI! ER DET INGENTING SOM KAN STANSE DEN?
JODA, MAN SKAFFER SEG EN PAYT-FJERNER...
OG DET ER DET JEG SELGER
?
PASSOP
LA MEG DEMONSTRERE
PASSOP!
POFF!
ZAP!
FØRST DEMATERIAL-ISERES BEISTET...
DERETTER SUGES RESTENE OPP...
SLURP
OG SPYTTES UT IGJEN I EN KONSENTRERT TERNING SOM KAN VÆRE NYTTIG KOSTTILSKUDD FOR HUNDEN
PFFT!
MEN JEG HAR JO INGEN HUND LENGER!
NÅJA, DU FÅR SENDE INN EN KLAGE...
...I TI EKSEMPLARER

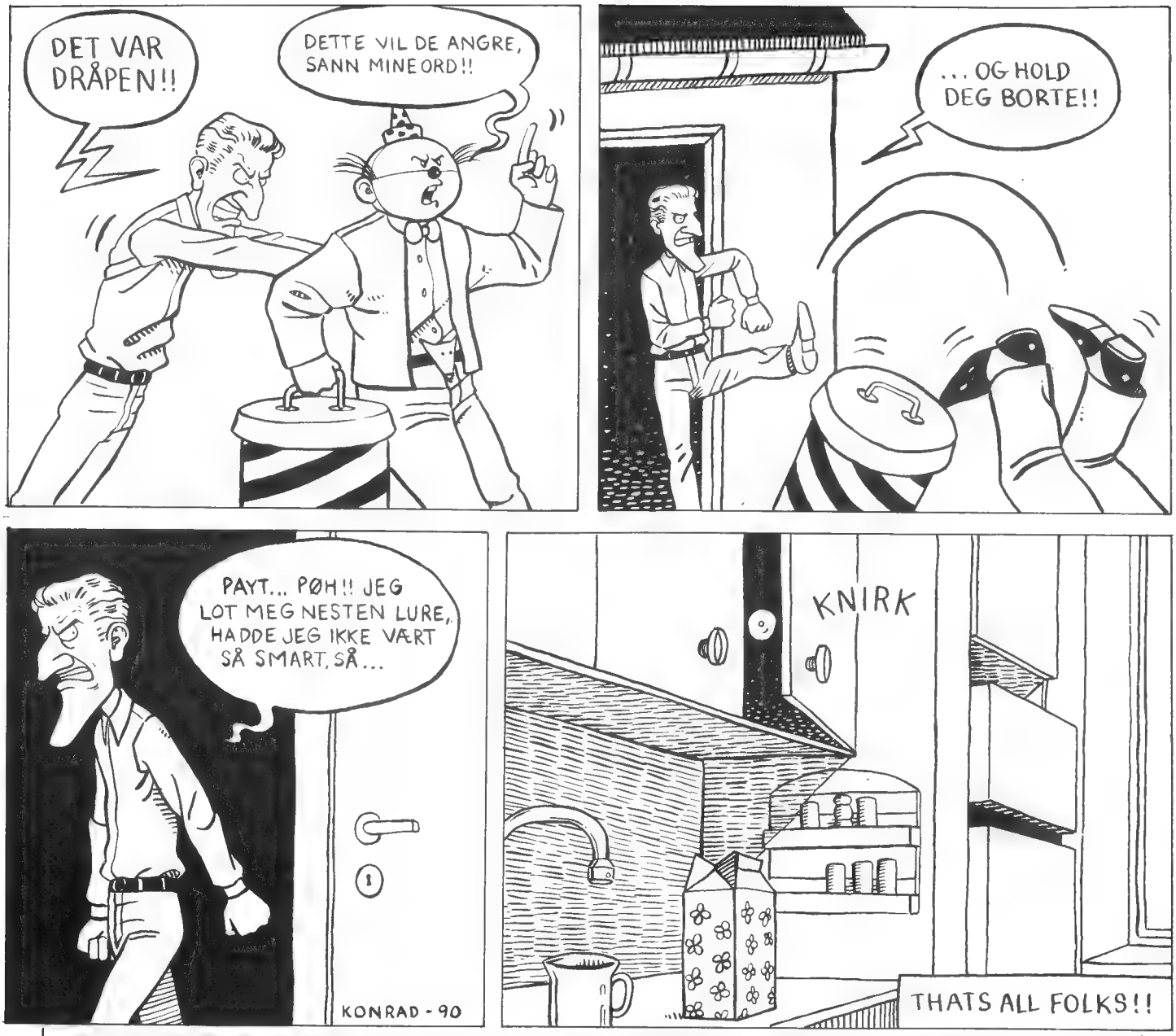
DET VAR DRÅPEN!!
DETTE VIL DE ANGRE, SANN MINE ORD!!
...OG HOLD DEG BORTE!!
PAYT... PØH!! JEG LOT MEG NESTEN LURE, HADDE JEG IKKE VÆRT SÅ SMART, SÅ...
KONRAD - 90
KNIRK
THATS ALL FOLKS!!

Kaj Konrad Clausen er et hitti! ukjent og ubeskrevet blad; publisert lite, men tegnet mye — og mer skal det bli.

Clausen går på Kunst- og Håndverksskolen i Oslo, men har hittil ikke deltatt på spesialkurset i serietegning som Tor Bomann-Larsen holder, og som vi viste resultatene av i TEGN i høst. 23-åringen har imidlertid som mål å bli tegner på heltid, og han vil gjerne jobbe kommersielt med serier for å kunne leve av det. - Tegneserier er nemlig en besettelse for meg, sier han til TEGN.

Clausen har tegnet lenge, men publisert lite. Som 16-17-åring fikk han noen ting trykket i KonK, som før det gikk KonK, gjorde en stor innsats for å slippe nye talenter til. Så fulgte en lang periode da han tegnet for skrivebordskuffen. Han var i denne tiden tvilende til å publisere det han laget, for han syntes han måtte bli bedre før han satte sine ting på trykk. Nå er han imidlertid i gang med serier som han håper å få solgt. Foreløpig er det snakk om to arbeider.

PAYT, som vi har gleden av å offentliggjøre i dette nummer av TEGN, ble til i løpet av noen høstmåneder i 1989. Klausen forteller at han arbeider sakte og kan holde på lenge med å lage en serie. Dette regner han med vil endre seg etter hvert som han vinner rutine.

Kaj Konrad Clausen sier til TEGN at han leser mye tegneserier, og at hans smak går i europeisk retning. Amerikanerne er mindre kvalitetsbevisste enn europeerne; det trykkes rett og slett for mye som er direkte dårlig i USA.

- Hva er det som er viktigst å få til hvis man skal lage en god tegneserie?

- Det fortellertekniske er helt vesentlig. Det gjelder først og fremst å ha et godt manus, og så er det opp til tegneren å presentere manuset på den riktige måten. Det gjelder å utnytte de store mulighetene som ligger i tegneseriemediet. De som lager rent realistiske serier, går glipp av en del av disse mulighetene. Jeg liker derfor best serier som går noe ut over det realistiske, og det er slike serier jeg selv ønsker å lage. Men selvfølgelig må det være en story og en indre logikk i historien.

JG

The Fastest Pen In The West

eller

Pantomime på papir

Sergio Aragones er den fødte tegneserietegner og humorist. Ikke bare er han en av de hurtigste nålevende tegnere — streker på papir er hans måte å snakke på. Han er lykkeligst når han jobber. Og han jobber hele tiden. Selv når han er ute og reiser benytter han enhver tid på å tegne. I dette intervjuet setter han ord på livet sitt.

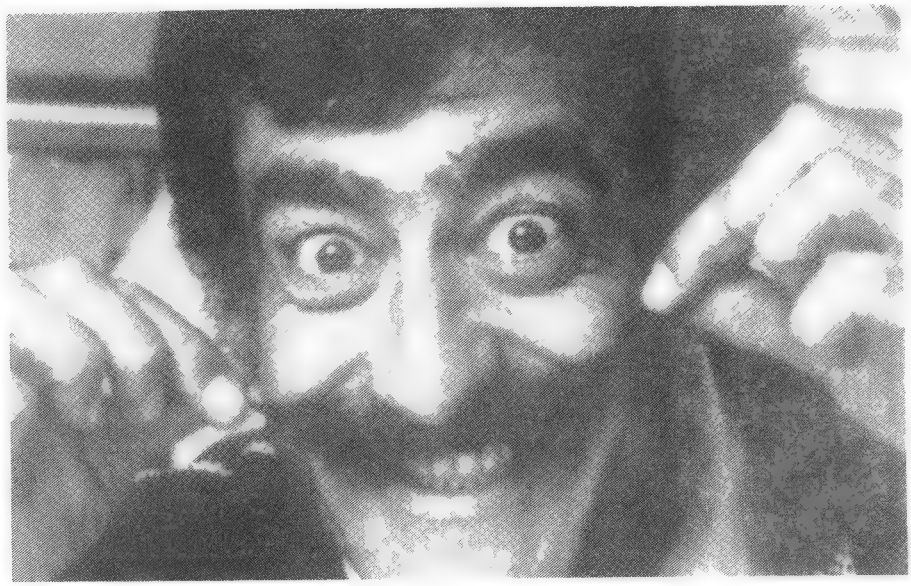

Sergio Aragones er latiner, høy og mørk, med ville øyne som landsmannen Salvador Dali og en tilsvarende mustasje. Han er også pratsyk, alltid med en penn i hånden og meget sjarmerende. I kategorien Morsom og Rask er han uangripelig. Når han tegner i offentlige sammenhenger pleier andre tegnere å få prestasjonsangst når de ser hvor hurtig Sergio Aragones hiver opp en gag og reproduserer den på papir. Han tegner som andre blinker med øynene, konstant.

Selv om han ikke har noen formell utdannelse i tegning har han tegnet hele livet. Mens han studerte arkitektur i Mexico bidro han til utallige magasiner. Med Moebius-forfatteren Alexandro Jodorowsky, elev av Marcel Marceau, studerte han pantomime, samtidig som han allerede jobbet som klovn i et teater, og opptrådde som stuntmann (med bil) og var froskemann. Livets skole førte Aragones til USA hvor han ble en del av redaksjonen i MAD.

- Jeg ble født i Spania den 6. september 1937, forteller han til TEGN. - Det var om morgenen mens bombene falt utenfor fødestua. Det var midt under den spanske borgerkrigen. Seks måneder senere flyktet mine foreldre til Frankrike. Da jeg var fire år gammel dro vi til Mexico hvor jeg vokste opp. Jeg ble født i Spania, lærte fransk som mitt første språk, ble oppdratt i Mexico, har bodd 30 år i USA. Jeg har ingen spesiell nasjonalitet; det måtte være en spansk-fransk-mexikansk amerikaner...

Sergio Aragones har opptrådd på filmplakater, platealbum, i andres tegneseriehefter (f.eks. som skummel banditt i franske «Natasja»), vært med i TV-Show som «Speak Up, America», og i en film («Norman, Is That You?»). Han er ikke bare en humoristisk tegner med verdens raskeste håndledd, men også skuespiller, mimiker, en fix-it-man, skulptør, sanger — hele livet hans går tilsynelatende på høygir. Han har også sitt eget tegneseriehefte, «GROO — The Wanderer», en parodi på sterke barbar-tegneserier, men som også ble utgitt som en reaksjon på at amerikanske tegneseretegnere ikke har eid rettighetene til hva de selv har tegnet. Første utgave av Groo har et forord hvor man ser Sergio Aragones i hans faste omgivelser, ved tegnebrettet og

Intervjuet av Tor Ødemark
Redigert av Finn Bjørklid

Intervju med Sergio Aragones

Det lille formatet er også tilstedeværende i det store hvor selv utsøkte detaljer, og særlig de, har en humoristisk funksjon hos Aragones. Figuren er en fra serie gjort for hans kone, Lilio Aragones.

med en løftet penn, og som redegjør for sine grunner til å utgi Groo...

Det er mer enn tegneseriehistorie, det er et sinnsbilde av Aragones, alltid tilstede i sine omgivelser. Og med hevet penn.

- Jeg benytter enkle tusjpenner som gir konstant og lik tykkelse. En konstant strek gir mindre distraksjon siden en tykk-og-tynn og variabel strek er altfor interessant og får leserens øyne til å reise rundt istedenfor å konsentere seg om den totale ide for tegningen. Jeg *er* serietegner. Har alltid vært det og vil alltid forbli det. Jeg har krysset planeten, og selv om jeg snakker esperanto og en del andre språk i varierende dyktighet, så har jeg aldri mislykkes med å kommunisere i mitt favoritt-språk — *tegninger*.

Da jeg kom dit for første gang var det i den overbevisning at min stil ikke passet inn i MADs redaksjonelle linje. De hadde én gag om astronauter, én om brannmenn, men aldri 15 om samme tema. Jeg gikk til MAD uten en eneste tanke om å selge *mine* serier, bare for å hilse på Antonio Prohias, skaperen av «Spy vs. Spy», og fordi jeg selvsagt var MAD-fan.

- Kjente du Prohias fra før?

- Nei, jeg kom fra Mexico, og det var mitt ønske om å treffe dem alle, og den eneste måten var å finne en som snakket spansk.

Prohias sa; «Vel, her er du nødt til å introdusere deg selv — selv snakker jeg bare spansk!» Da jeg møtte redaktørene og fikk overført at jeg var serietegner, ba de om å få se mine tegninger. Jeg viste dem det jeg hadde, tyve serier om ett og samme emne. De kjøpte hele bunten, satte dem sammen med en artikkel og ba meg om komme med mer. Fotballsesongen var jo nettopp begynt, hva med noe om det?

Neste morgen var jeg grytidlig på redaksjonen uten å ha sovet den natten. Jeg hadde sittet oppe og tegnet. Jeg overleverte 40 gags om fotball opp og ned ad mente. De kjøpte dem alle.

Om hurtighet

- Du er jo kjent for å tegne raskt. I læreboka «How To Draw», hvor du deltok, er ditt emne hvordan andre også kan lære hurtighet...

-Vel, hurtigheten er mer showpreget. Siden jeg fra tid til annen jobber i fjernsynet på direkten, er jeg nødt til å tegne raskt. Dessuten er jeg ofte på kongresser og festivaler hvor jeg alltid blir bedt om en signert tegning. Det er flott i slike tilfeller, men selvfølgelig uaktuel i mitt daglige arbeid. Det er mulig å tegne raskt da også, men ikke overdrevet. I Don Christensens bok «How To Draw» viser jeg hvordan man tegner en samurai, og i alle disse "hvordan-å-gjøre-det"-bøkene, starter man alltid med en sirkel, for deretter å skape figuren ut fra den. Det er slik disse bøkene alltid

Intervju med Sergio Aragones

«-Å male abstrakt før man kan male konkret er absurd...» Aragones gjør satire over kunstneren som søker "maleriske" motiver. Selv benytter han et variert utvalg av kildemateriale, og får alltid penntegningen til å se spontan og tegnet-på-stedet ut, selv om panoramet, faktisk er tatt fra *National Geographic*.

er, selv om det er umulig å lære å tegne på den måten.

En gang lagde jeg en tilsvarende sak for forlaget DC i deres «How To Draw the House Of Mystery». Meget enkelt; noen få streker i de første tre tegningene og på den fjerde står huset der, temmelig komplisert. Det fantes ikke noen måte du kunne tegne huset på den måten om du ikke på forhånd var en dyktig tegner.

- Selv i ditt daglige arbeid er det vel ikke bare dyktighet som teller, men også hastighet. I noen av dine helsides tegninger i MAD har du med tusenvis av små mennesker, delvis i detaljer?

- Jeg er nødt til å tegne raskt ganske mange ganger. Jeg ser ikke på det som å tegne fort, men som å tegne veldig mye. Jeg vil heller si at andre tegnere er seine, som vil bruke to måneder på en slik helside. Det tar ikke meg såå lang tid, men det er heller ikke gjort på et øyeblikk.

- Hvor lang tid tar det?

- Ingen anelse. Eller det riktige svaret er 40 år — all den tiden jeg har brukt på å lære meg å tegne. Alt avhenger av den tegningen man skal lage. Om jeg skulle tegne din nese vil det ta meg ganske lang tid, om det i det hele tatt skulle ligne på din karakteristiske nese. Men om jeg skulle tegne en hvilken som helst nese, har det ingen betydning hvordan den ser ut, så lenge den kan gjenkjennes som nese. Det samme gjelder tegningen av en realistisk hånd — det ville ta en god del tid. Mine hender er tegninger av fem bananer. I humoristiske tegninger er det uvesentlig hvordan hender ser ut, fire fingrer eller fem fingrer, så lenge leseren oppfatter helheten som en hånd. Om du gransker «Groo» vil du oppdage at hans nese skifter fasong fra side til side og fra tegning til tegning. Det har ingen som helst betydning.

- Du har uttalt at tegning er en måte å tenke på. Hva har du kommet fram til etter 40 rike år som tegner?

- At vi ikke har gjort noen fremskritt. Vi gjør nettopp det samme i dag som det vi gjorde som huleboere. Når man sitter og skal tenke ut en gag, er det alltid den spontane tanken som teller. Det er mulig jeg har et spesielt syn på tingenes tilstand ved at jeg alltid ser det humoristiske i alt. Når jeg skriver et manus for en serie, krever det derimot adskillig mer planlegging og ettertanke for den skal fungere. En vits kommer umiddelbart, og en idé til «Groo» er også hurtig å sprette opp, men å utvikle den til en historie, krever etterarbeid. Når jeg tegner den har derimot den kreative fantasien igjen spillerom. Når jeg for eksempel ser på TV har jeg alltid en blyant for hånden. Jeg må "gjøre noe" mens jeg ser TV...

- Har du tall på dine serier for MAD?

- Jeg tror jeg må ha laget mer enn 40.000 tegninger for dem.

Om humor og kreativitet

- Hvor finner du ideene?

- Jeg antar det er noe av grunnen til at du er her nå. Jeg kan ikke fortelle deg hvor jeg får ideene fra, for det er ikke noe man lærer på skolen. Jeg tror heller ikke det er noe man blir født med, men snarere utvikler.

-Kan du se en vits i alt?

- Ja, praktisk talt alt.

- Ta for eksempel dette hotellrommet — ser du noe humoristisk ved det?

- Der borte henger en buksepresse. Sett at det bor en kar på dette rommet som ikke er særlig kjent med de forskjellige innretningene. Det han naturlig gjør for å prøve seg fram, er å riste brød i buksepresseren. Nå er ikke dette noe man

Intervju med Sergio Aragones

I sitt første hefte med figuren «Groo» går Sergio Aragones til det skritt å markere tegnerens (og bladets) uavhengighet med en i og for seg realistisk introduksjon...

vanligvis ser på amerikanske hotell, så jeg vil nok ha funnet noe annet mer typisk. Antagelig ville jeg ha tegnet vitser til en artikkel á la «MAD looks at hotels». Hvis jeg derimot skulle tegne en reklameplakat for produsenten av den buksepressen, ser jeg for meg en serie på tre bilder; hotellgjesten ringer etter vaktmesteren for å få svar på hva tingen er. Han er sulten, legger i en sandwich, og den spretter opp nystekt. Alt rundt oss er mulige vitser, det gjelder bare å oppdage dem.

- Carl Barks har fortalt at om han skulle arbeide med en ide, var den beste metoden å stirre inn i en tom vegg, slik at intet skulle distrahere ham...

- Det er helt riktig — og når folk spør meg om hvor jeg får mine ideer fra, svarer jeg som oftest; "Det samme sted musikerne får dem." Det finnes mengder av usynlige ting svevende rundt; noter, musikk, rim, tegneserier, historier, opplevelser — det gjelder bare å gripe fatt i det. Jeg kan ikke se musikken, notene og rimene, men jeg ser humoren. Det er min kreative evne og fantasi. Det er det alle tegneserietegnere gjør.

Pantomime og Jodorowsky

- En animator ser rolig de samme humoristiske ideene i de bevegelser de observerer på gatene...

- Ja, men de som lager tegnefilm har i tillegg muligheten til å lære seg pantomime, og dermed gjøre bevegelsene selv, uten å være avhengig å se på andre.

- Du har selv bakgrunn i pantomime, sammen med den store Marcel Marceau...

- Det er ikke helt riktig å si at jeg mimet sammen med Marcel Marceau, men snarere sammen med Alexandro Jodorowsky, som var sammen med Marcel Marceau. Marcel kom til Mexico for å holde en del show i pantomime samtidig som jeg var med i en teatergruppe på universitetet. Vi fikk gratisbiletter, og jeg hadde aldri sett pantomime før, med unntak av klassikeren J. Barrett i gamle filmer. Og da jeg plutselig så Marcel Marceau, var det som en total åpenbaring. Her var det ikke noe lerret imellom meg og opplevelsen, ikke film med en dimensjon, men en tre-dimensjonal opptreden som projekterte noe som ikke var der. Vi hadde nok billetter til å se så mange forestillinger som vi ønsket. Jeg gikk dit hver eneste kveld.

Teateret vårt spurte til slutt om ikke Marceau ville bli igjen og jobbe sammen med oss, men det kunne han ikke. Turneen var allerede booket, men Alexandro Jodorowsky, som også lagde tegneserier på den tiden, og dessuten regisserte den berømte mexikanske undergrunnsfilmen «El Topo» i 1971, han ble igjen. Han var en fabelaktig mann, opprinnelig fra Chile, og dermed snakket han ikke bare fransk, men best av alt også spansk. Han åpnet en regelrett pantomimeskole i Mexico som jeg øyeblikkelig meldte meg inn på. Nettopp med det for øye å suge til meg mest mulig for å kunne bruke pantomime som forståelse for mine tegneserier. Det jeg vet om bevegelse er fra denne tiden — det skulle komme til å bli en enorm forandring for meg.

- Hva har det betydd for deg

Intervju med Sergio Aragones

Groo er en ekte busemann! Med muskler og hjerne i riktig proporsjonale forhold — nemlig skjevt!

som tegner?

- Jeg ble kjent med min egen kropp. Jeg kjenner de utvendige bevegelsene jeg gjør inni meg. Det er en temmelig stor forskjell å se en golfspiller spille golf og studere bevegelsene utenifra, mot å føle bevegelsene innenifra. Det er adskillig lettere å tegne når man kan føle hvordan bevegelsen i hånden er, og i skulderen. Jeg behøver ikke å se det — jeg kan føle det. Derfor blir også bevegelsen i tegningene mer naturlige. Mine tegninger er jo for det meste pantomime på papir. Jeg spiller ut scenene som jeg har i hodet mens jeg forsøker å fange dem inn på papir. Min kone Lilio og venner som har sett meg arbeide sier de kan praktisk talt lese manuset fra mitt fjes - jeg har hvert uttrykk mens jeg tegner.

- Er dette spesielt for deg, eller er du av den oppfatning at også andre tegnere burde kjenne til panomime?

- Egentlig ikke. Det ville forandre stilen deres. Men det er en kjensgjerning at jo mer en serietegner vet, dess mer vil han kunne få ut av tegningene sine.

Ideer — kan de brukes opp?

Jeg gikk aldri på noen tegneserieskole, men lærte alt jeg nå kan av meg selv og i omgang med andre. Det var en gjenfødelse å komme til USA og oppdage at det fantes tegneserieforfattere og tegneserietegnere. Det fantes tegnere som aldri klekket ut ideer, men kjøpte dem av andre. Og manusforfattere som ikke kunne tegne en eneste strek. Jeg har solgt utallige historier i MAD som andre har tegnet.

- Hender det at du gjør det motsatte; tegner til andres historier?

- Meget sjelden. Det er kun når det trengs illustrasjoner. Det er aldri noen som skriver mine vitser, jeg har bare tegnet rundt deres artikler. Vel, det skjedde *én* gang, for Frank Jacobs og noe han hadde skrevet om radioer. Jeg kunne selvsagt ha kommet på de vitsene selv, kanskje tilogmed bedre, men det var hans ideer og det var greit for meg. Jeg klarer jo aldri å si nei likevel.

- Vil du noen gang gå tom for ideer?

- Nei, hvorfor skulle jeg det? Det blir først når jeg er borte.

- Andre begynner å gjenta seg selv; hva skyldes det?

- Kanskje de jobber på gal måte. Trolig er de bare blitt late, eller rett og slett gamle. Alder har ikke så mye med år å gjøre — om man begynner å *tenke* på en gammeldags måte, er man blitt gammel. Jeg har alltid hatt en masse serier til overs etter å ha levert «marginaler» til MAD, men det skjer sjelden at jeg benytter dem nå. Jeg tenker nytt hele tiden. Det hender jeg ved slump benytter en idé på nytt, men aldri den samme vitsen — for eksempel bruken av "gesundtheit" — den elsker jeg å bruke, men på forskjellig måte. Det er det som er morsomt. Men enkelte temaer blir etterhvert så utbrukte at de ikke er morsomme lenger, og da gjelder det å skifte tema. Jeg trodde jeg skulle slippe opp for «øde øy»-vitser, men jeg lager dem fremdeles. Det er kun en person og en palme på en øde øy, men jeg kommer stadig opp med nye ideer til den. Det temaet er udødelig.

- En norsk tegner skrev en vanvittig og minneverdig artikkel om «Hvordan lage sin egen "Øde øy"-vits»...

- Det er en glimrende idé. Det har noe med hvordan man presenterer ideen. Humor er alltid avhengig av klisjeen — akkurat det folk gjenkjenner. Da datamaskiner ble tatt i bruk på 70-tallet var det umulig å lage vitser om dem, for bare datafolk skjønte datamaskinene og humoren om dem.. Jeg kan ikke lage vitser om noe som bare en begrenset gruppe vil verdsette. Men idag er datamaskiner allemannseie, så nå går vitsene hjem siden folk flest vet forskjellen mellom en dataskjerm og en TV.

- Er du nødt til å kjenne til en computer for å vitse om dem, eller det nok å iaktta folk som bruker dem?

- Nei, til en viss grad må man vite hva det er som foregår, men om jeg blir ansatt av et spesialtidsskrift om data må jeg vite mer, siden deres leserkrets er mer spesialisert. Selv vet jeg ikke mer om data enn de aller fleste, skjønt jeg laget for noen år siden «A MAD Look At

Intervju med Sergio Aragones

Det skjer ofte at tegneseriefigurer og deres skapere har «gjesteroller» i andre tegneserier. At Aragones opptrer i franskmannen Váterys Natasja, viser hvor internasjonal han er.

Computers». Der hadde jeg en avdeling om dataoperatører, og den humoren gikk nok mest hjem hos folk med datautdannelse.

Om kunst og «seriøse» serier

- Har du vurdert kunst, oljemaling og akvarell, ved siden av eller i steden for tegneserier?

- Hva i all verden er det du sier?! Nei, aldri. Jeg har aldri studert kunst, men setter stor pris på det. Jeg elsker kunst og liker å gå i kunstgallerier. Jeg setter pris på malerier, men jeg kan ikke nyte en solnedgang for deretter å sette meg og male den. Heller ikke en person eller et abstrakt motiv. Av den grunn har jeg aldri begynt å male. Jeg har vært borti en rekke mennesker som har begynt å male abstrakt før de har behersket konkret, og det er jo absurd. Det skrives mye om kunst, og min følelse om det er at de nye stilartene baseres på at man enten har studert kunst og-eller at man opponerer mot noe.

Jeg kan ikke bli "kunstner" i så måte. Jeg går på museer og snakker med kunstnerne, og har min mening om det, positiv eller negativ. Jeg ante ikke at Roger Armstrong, som tegner p.t. «Fant», malte akvareller før jeg fortalte ham at jeg *ikke* gjorde det. Jeg har ikke følelsen for å finne et motiv for deretter å gjenskape det. Det er ikke dermed sagt at jeg aldri vil begynne å male; jeg gjør en del håndarbeid, snekrer og bearbeider gull — ikke fordi jeg ønsker å bli snekker eller gullsmed, men fordi jeg liker å vite hvordan det er å jobbe med slike ting.

- Tegneserier er det essensielle for deg, og alle andre ting noe som kan videreutvikle deg som tegner?

- Egentlig ikke. Det er for at jeg skal utvikle meg som person — for å forstå flere ting bedre. Det er et vanlig ønske hos de fleste mennesker, nemlig å kunne lære stadig mer.

- Kunne du ha laget en "seriøs" eventyr-serie?

- Jeg kunne skrive én... jeg *har* faktisk skrevet én; «Badlash» - en western, men jeg kunne aldri ha tegnet den. Jeg aner ikke hvordan man tegner realistisk. Dessuten tror jeg ikke jeg vil like å arbeide med realistiske serier. Jeg kunne nok fortsatt ha bidratt til slike, men jeg vil aldri kunne tegne dem. På den annen siden kjenner jeg en mengde tegnere som aldri vil kunne tegne mine gags fordi de har en for "seriøs" tegnestil. Jeg gjør det jeg *kan* gjøre og det jeg *ønsker* å gjøre. Min far produserte filmer, og jeg kunne godt ha skrevet for filmen, men kun humoristiske ting. Men serier er mer underholdende og spennende enn film.

Om «gamle» MAD

- Hva er det som skjer i MAD nå som bladet er blitt en institusjon, samtidig som det kritiserer enhver annen institusjon?

- Seriene begynner å bli gammeldagse og kanskje noe standardiserte. Det er vanskelig for staben i MAD å innse realitetene at MAD er kommet inn i et ufravikelig spor og begynner å eldes. Det er ikke rart heller, kun gamle tegnere er ansatt i MAD. Jeg er den yngste, og jeg er et halvt århundre gammel. Jeg var også yngst da jeg begynte, 24 år gammel, og da var de andre også noenlunde unge, fra 34 år og oppover. De andre hadde også startet i en alder omkring de 24, og hadde allerede en stil da de begynte. Den har de fortsatt med.

Det pussige ved å bli en institusjon er at vi er nødt til å snakke om det, presentere stoffet og bladet på en ny måte utad. Det har jo utviklet seg et adskillig større seriemiljø, og vi er blitt nødt til å vise oss på kongresser og holde foredrag. Folk er begynt å stille spørsmål. MAD er

Intervju med Sergio Aragones

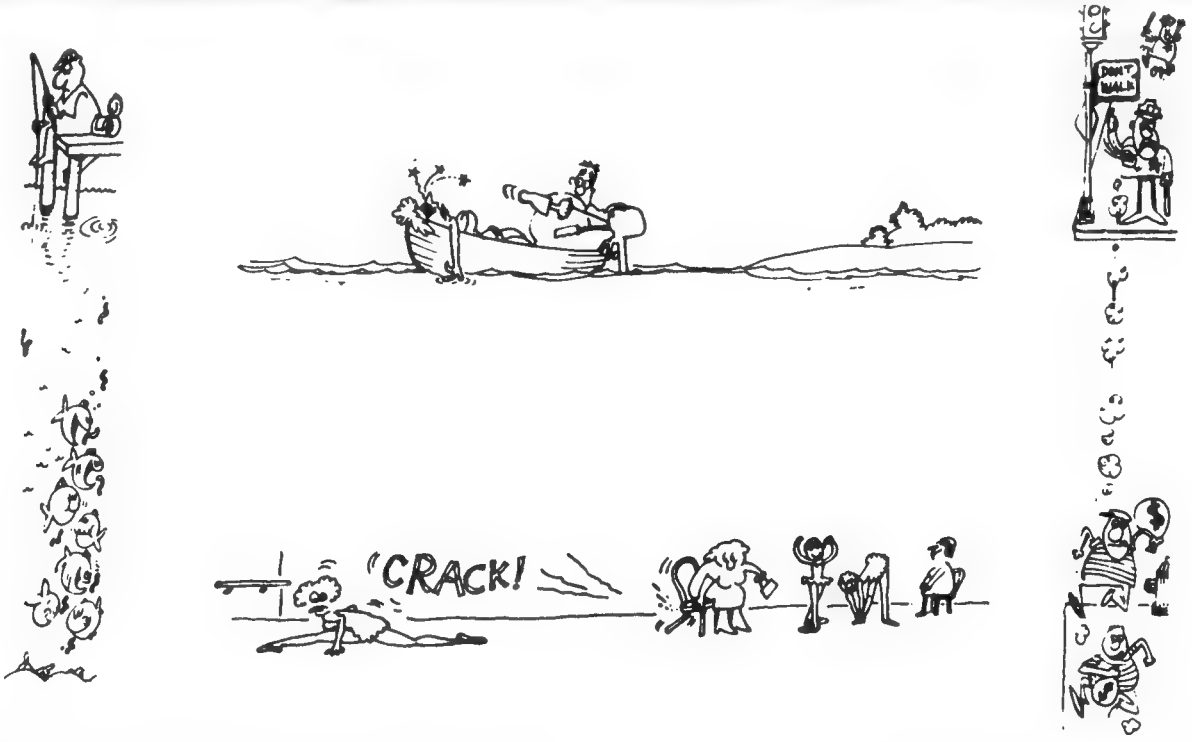

blitt en del av etablissementet som en naturlig del av utviklingen. Det er ikke noe verre enn en førti år gammel hippie.

Det finnes forresten en serie om nettopp det, «The Forty Old Hippie». Den er tegnet av en kar som heter Ted Richards, og handler om en gammel, utslitt hippie som nekter å innse at tiden er forbi. En glimrende serie.

- Hva kommer det av at MAD ikke fornyer staben sin?

- De fleste nye serietegnere begynner enten for seg selv, med sin egen serie, distribuert via et syndikat, eller går til et forlag som produserer nyere serier. Svært få ønsker å starte i en gammel institusjon som MAD. Egentlig er det bare prestisje. MAD har alltid vært et åpent hus hvor man kan komme med sine talenter og kvaliteter, skjønt det er sjelden de kommer til oss, de går heller andre steder. Men MAD har også gjort sine tabber; Gilbert Shelton kom til MAD med en del materiale rundt 1970, men de likte ikke stilen hans. Det endte med at han gikk bort et annet sted og lagde «Wonder Wart-Hog» og «The Fabulous Freak Brothers». Det har vært en del andre lignende episoder.

- Mener du å si at det er merkelig at tegnere ikke kommer til MAD?

- La meg si det slik: Om jeg hadde kommet fra Mexico i dag, hadde jeg neppe søkt jobb i MAD. Om jeg var en ung tegner i dag ville jeg trolig ha forsøkt å utgi et blad på egen hånd. Det er mangel på gode serieblader i USA. Nå kunne jeg ikke tenke meg å oppgi min humor, men hadde jeg vært 20 år i dag ville jeg ha tenkt annerledes enn jeg gjør nå, og trolig sett meg om etter blader av typen «RAW» til Art Spiegelman, som jeg synes er utmerket, men «RAW» er kanskje mer stilisert enn det har godt av...

Om reising

- Du reiser mye, det tar ikke tid fra tegningen?

- Jeg tar alltid arbeidet med meg, og innimellom, på fly og hoteller jobber jeg med seriene.

- Hver gang jeg får et postkort fra deg, er det alltid en tegning med...

- Jeg arbeider konstant. Jeg har med meg «Groo» hit, for jeg er nødt til å tusje de sidene jeg har med. Den jobben *må* gjøres før jeg reiser hjem, og det vil også *bli* gjort. Jeg har alltid med meg det utstyret jeg trenger; penner, blekk, tusj, kniv, pensler...

- Men blir du aldri trett av alt arbeidet hele tiden?

- Nei, jeg arbeider hver dag, og blir frustrert om jeg ikke har noe å gjøre en dag. Det hender hånden blir trett, men aldri hjernen. Jeg tenker stadig ut nye ideer. Pr. idag er jeg allerede 24 nummer foran deadline på «Groo».

- Du gjør altså tusjing selv?

- Unntatt tekstingen gjør jeg alt sammen selv.

Serier, reklame og film

- Hva er ditt syn på tegneserier i reklameøyemed?

- Jeg innser nødvendigheten av det, men jeg liker ikke tanken på at et barn skal se sin favoritt-figur

Pantomime på papir...Og et eksempel på hvor forfinet og subtil Sergio Aragones humor kan være.

Intervju med Sergio Aragones

brukt i reklame, og dermed forbinde figuren med et bestemt produkt. Det er ikke det seriefigurer er til for. Grunnen til at dette har flytt ut, er at syndikatene eier alle rettighetene til et persongalleri i en serie og dermed tillater reklamebruk av dem. Om det er selve serieskaperen som har gått god for det, er det helt i orden. På den annen side, serier som på forhånd ikke er blitt kjent gjennom sitt eget blad, eller avisstripe, kan profitere selv på reklame. Man kan si mer med et bilde enn med tusen ord. Reklame er penger man bruker på å se hva folk mener heller enn å forsøke å selge dem noe de egentlig ikke har behov for. Det er på den måten økonomien fungerer.

- Mort Walker fortalte en gang en historie om National Cartoonists Society hvor en kar hadde tilbudt foreningen $25.000 for at de skulle lage en fellestegning til en reklamesak, men det ble enhetlig nedstemt. Senere var det en som opplyste at det var fri øl til alle som ville bli med til hans brors nyåpnede bar på hjørnet for å tegne på veggene. Alle sprang øyeblikkelig ned. Er det økonomisk?

- Jeg var også på det møtet, var en av dem som stemte nei til de 25.000, og var også med ned på baren for å drikke øl. Baren heter «Scott Costello´s», og har den dag i dag serietegninger over alle veggene.

- Finner du mange likhetspunkter mellom film og tegneserier?

- Temmelig mange. Seriene er selvfølgelig ikke det samme som film, men kunne meget raskt ha blitt det. Det gjelder alle typer serier. Det er ikke få filmfolk som opprinnelig kommer fra tegneseriebransjen, og de nyter overgangen og utviklingen. Jeg tenker meg «Groo» som en sammenhengende film, selv om det kun er et seriehefte, men det zoomes, vinkles og kuttes her som på det store lerretet. Om jeg tegnet «Groo» fra den samme synsvinkelen hele tiden, lagde panelene like store, og brukte den samme bakgrunnen til enhver tid, ville det ha vært dårlig regissert. Også i seriene må man ha close-up-bilder og panorama-bilder for å variere sekvensene og sidene, og for å fange leserens blikk og interesse. Derfor benytter jeg heller aldri andre til å tusje mine serier, for de ville ha en annen ide om formgiving og omgivelser enn meg selv.

Så lenge jeg er frisk, hvorfor skulle jeg ha hjelp av andre til å tusje for meg? Jeg liker å tegne «Groo», og leserne krever stadig mer og mer, men det vil komme etterhvert. Jeg har godt med tid. Hergé tror jeg ikke hadde det samme forholdet til sine ting siden han hadde andre til å gjøre store deler av arbeidet for seg.

Alle de små tingene betyr mye i en serie, og samarbeid om dem forringer ikke de endelige produktet, bare forholdet til det. Se på de tingene som François Vátery gjør, han som tegner «Natasja», og som tegner uhyggelig bra. I Frankrike har man tegnere som har spesialisert seg på bakgrunner, og som jobber for andre. Vátery konsenterer seg om hovedfigurene. Da han skulle tegne Los Angeles, ringte han meg og spurte om jeg kunne ta noen bilder for ham, og sende ham. Vátery gjør et enormt bakgrunnsarbeid for sine humorist-realistiske serier, selv om det bare er en flyplass, så er det en bestemt flyplass fra et ekte geografisk sted. Jeg tok bilen og kjørte rundt på de stedene jeg trodde Natasja ville kjøre og tok mengder av bilder, panorama-bilder og mengder av detaljbilder som postkasser, lampestolper og moteller - og ikke minst mengder av biler. Slike ting er viktige i realistiske serier, men mindre viktige i mine egne.

- Harvey Kurtzman sjekket alle detaljer i sine krigsserier fra 50-årene...

- Kurtzman hadde også en tendens til å overdrive sin detaljrikdom, men det var hans spesialitet. I mitt tilfelle foregår ikke «Groo» noen steder slik at jeg trenger ikke konkret bakgrunnsmateriale. Likevel trenger jeg materiale til mine generelle bakgrunner for historiens egen del. Jeg vil gjerne vite en del om slott før jeg tegner et slott. Når jeg skal tegne et tog finner jeg fram en bok om tog. Jeg har bøker om alt mulig. Jeg studerer de forskjellige typene, og deretter konstruerer jeg mitt eget tog fordi jeg vet hvordan de fungerer. Så enkelt kan det være, nettopp fordi det er en tegneserie. Men i andre serier, som for eksempel Hergés «Tintin», er bakgrunnene og de tekniske gjenstandene realistisk tegnet, og jeg beundrer Hergés nøyaktighet. Om han tegner det samme huset to ganger er de likevel like. Han la et enormt arbeid i bakgrunnsmaterialet. Det er fantastisk.

- Etter min mening er det geniale ved Hergés serier fordelingen av ressursene. Mens hovedfigurene var nesten latterlig enkelt tegnet, var bakgrunnene med hus, natur og interiør enormt bearbeidet...

- Nettopp, og det utrolige er at det fungerer. Mye skyldes selvsagt at manuskriptene er gode. Det bevises tydelig med det enorme opplaget som seriene ble trykket i, samt oversettelsene til andre språk. Min samling av «Tintin» er hovedsakelig på fransk, men jeg har også spanske og amerikanske utgaver.

- Samler du på tegneserier?

-Nei, jeg samler ikke, men jeg har likevel ganske mye og jeg kaster heller aldri noen av dem jeg kjøper. Men kun album, jeg kaster blader.

- Har du noen favoritter?

- Ja, og de fleste er europeiske; «Asterix», «Tintin», «Blueberry» og «Natasja» blandt andre.

Dette er ikke en kvinne!

Dette er et bilde!

Ja, det er mange måter å se en ting på.

Vi jobber med trykksaker — alle typer trykksaker.
Ditt behov for trykksaker kjenner vi ikke, men kontakt oss så kan vi prate litt om hva vi kan tilby!

Det meste av vår produksjon omfatter idag: brevark, konvolutter, fakturaer med eller uten bankgiro — i løpende baner eller sett, timelister, selvklebende merkelapper og forøvrig alle typer forretningstrykksaker, reklamefoldere, flyveblader, brosjyrer, beretninger i en eller flere farger, fagtidsskrifter, bøker og aviser. I tillegg tar vi gjerne imot fotosats.
Be om eksempler!

/// SANDVIG A/S
Trykkeri

Sentralbord
(09) 88 49 11

Telefax
(09) 88 24 87

En underlig rødsprengt en —Inge overtok for Inge!

Inge Dalen har overtatt presidentvervet i Norsk Tegneserieforum etter Inge Vadla. Dette skjedde under forumets årsmøte i Oslo 24. mars.

Dalen er kjent som en grunnleggerne av Sørlandet Serieklubb og har tidligere vært vara til styret for Norsk Tegneserieforum. Det virker som om Dalen ønsker å legge seg på en aktiv og utadrettet linje. Vi i TEGN har merket oss at blant annet barneombud Trond Viggo Torgersen har tatt i bruk Dalens ekspertise, for å finne ut hva som er gode og hva som er dårlige serier i Norge.

Forumets forrige og dyktige president Inge Vadla er på ingen måte ute av styret. Han har inntatt sekretærstillingen i tillegg til at han er med i nominasjonskomiteen til Sproing-prisen.

Styret består ellers av kasserer Jan P. Krogh (gjenvalg), lokallagsansvarlige Dankert Ørstein (som skal forsøke å få fart på lokal-lagene rundt om og som nå antageligvis har startet opp nytt lokallag i Kongsberg), og sentralredaktør Øyvind Braaten (tidligere sekretær).

Sproing-prisen nominasjonskomite er blitt utvidet til å omfatte fem personer. Dette er foruten førstnevnte Vadla, Jarle Trandum, Trygve R. Gundersen, Øyvind Braaten og Tor Sandberg. Den kjente Jon Gisle fortsetter som revisor.

Vi merker oss ellers at utdelingen av Sproing-prisen for 1990 vil bli foretatt under neste landsmøte. Det betyr en noe senere utdeling enn hva som tidligere har vært tilfellet.

Forumet sliter forøvrig med noe anstrengt økonomi, men vi setter vår lit til at Dalen med venner snart ordner opp i det.

Tor Sandberg

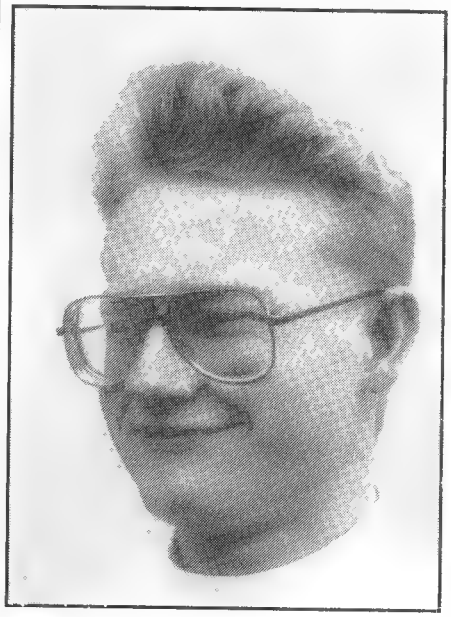

Inge dalen har overtatt som ny president i Norsk Tegneserieforum.

På den annen side...

I forbindelse med Norsk Tegneserieforums tiårsjubileum og feiring på Håndverkeren, i galt rom, bringer vi noe snapshots fra begivenheten. Siden Jon Gisle allerede har omtalt denne begivenheten i sin leder, henviser vi til den...

Tomas Algard (i midten) gratulerer Inge Vadla (til venstre) med vel overstått tid som president og ønsker Inge Dalen lykke til som ny sjef.

Norsk Tegneserie-Forum jubilerer

—Heftig diskusjon uten bespisning etter 10 år

Jfr. Jon Gisles leder

Per G. Olsen, av-bildet at last.

Tomas Algard, Forum-ets "sterke mann"

Geir Florhaug, tegneren av den nyutkomne «Gutta på skauen»

Fra venstre: Tor Åge Bringsværd, Terje Nordberg og Peter Haars

Jersey — England:

BERGERAC LESER IKKE TEGNESERIER

EN UKE ETTER VAR TEGNs TORE FEIRING OGSÅ PÅ JERSEY OG KAN BEKREFTE TEGNs TOR SANDBERGS INNTRYKK...

Jersey er en øy bare 19 kilometer fra franskekysten. Den er omtrent 15 kilometer lang og åtte kilometer bred. Det bor 80.000 mennesker på Jersey. John Nettles som vi kjenner fra Detek-timen som politimannen Bergerac, både bor og arbeider på øya. I fritiden er det lite som tyder på at han leser tegneserier.

For det er nemlig langt mellom tegneserieheftene på Jersey. Riktignok finnes det en og annen spesialforretning for blant annet tegneserier, med det «Alternative III» og andre tilsvarende butikker kan tilby, er ikke mer alternativt enn en hvilken som helst Narvesen-butikk her hjemme. Ja, når det kommer til stykket er vel utvalget langt bedre hos Narvesen.

Det man finner på Jersey er tegneserier for barn, et og annet Batman-album og en del annet fra DC. Dessuten kan man slumpe til å snuble over Tintin og Asterix. Engelske «2000 AD» finner man også i en del forretninger, side om side med porno og aviser. 2000 AD kommer med ulike utgaver både ukentlig, månedlig, årlig og spesialnummer sånn av og til.

«Judge Dredd», også genuint engelsk, er gjennomgangsfigur sammen med en lang rekke andre vigilianter plassert noen år fram i tiden i grusomme, umenneskelige samfunn. Seriene renner over av monstre, blod, vold, slim, laservåpen, barmfagre kvinner på stillletthæler og resten av kostebinderiet. Riktig så fascinerende den første siden eller så, deretter får iallfall undertegnede nok.

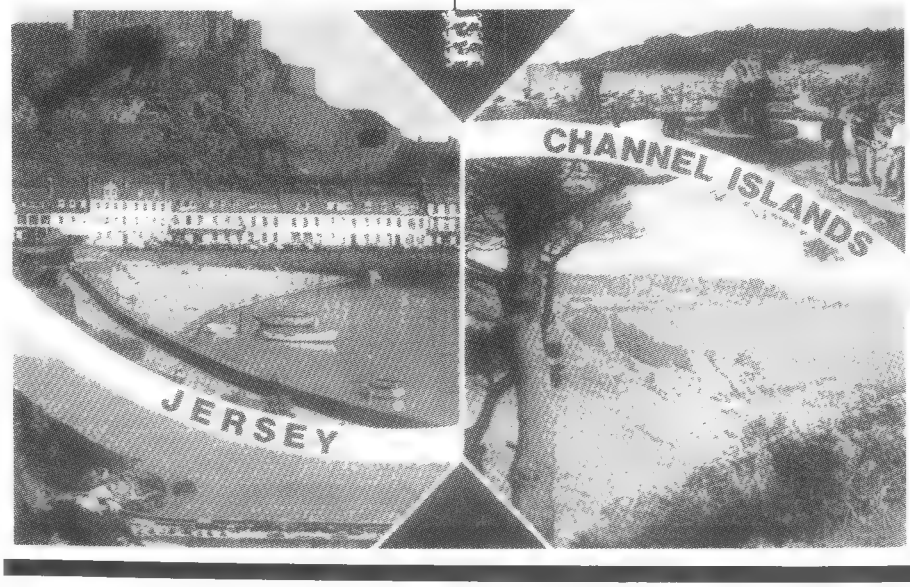

«Judge Dredd» er en kvalitetsterk ny-klassisk engelsk tegneserie, ikke uten humoristiske sider og et intellektuelt uttrykk for et engelsk samfunn som har gitt verden fotballpøbler...

Jeg reiste omtrent tomhendt tilbake til Norge. jersey kan nok være ideell for millionærer og turister og sikkert også tidvis for sportsdykkeren Bergerac. For en som leser tegneserier tidvis regelmessig, var imidlertid øya ikke det rette stedet.

Tor Sandberg

Jersey — England:

Ekte Mannfolk Spiser Ikke Kjøtt

I anledningen at det i år er 40 år siden Dan Dare for aller første gang la ut på eventyr i verdensrommet i det engelske tegneseriebladet «Eagle», har utgiverne sørget for at den mest britiske superhelt av alle har fått en aldri så liten oppussing.

Ikke bare har han blitt gift, men Dan Dare har også blitt vegetarianer. Dette har imidlertid ført til en storm av protester, Disse protestene har i hovedsak kommet fra britiske kjøttprodusenter. De frykter nå at Dan Dares hang til grønnsaker, skal føre til svikt i salget av kjøtt.

Dan Dare leses av barn i den mest påvirkelige alderen. Det kan føre til at svært mange etterhvert vokser opp som vegetarianere, er kjøttprodusentenes teori.

Utgiveren av «Eagle» blåser imidlertid av disse protestene. Hvordan skal Dan Dare kunne få tak i en biff når han er på oppdrag på andre planeter? undrer utgiveren og holder fast ved at Dan Dare i 90-årene vil fortsette å tygge rødbeter og drikke gulrotsaft.

«Eagle» som altså er det bladet hvor Dan DAre har sine ukentlige opptredener, ble forøvrig startet av en prest den gang i 1950. Samme prest hadde tidligere gitt ut et menighetsblad som ble bestselger. Blandingen av tegneserier, historier fra virkeligheten, speider-tips og leserbrev, førte til at også «Eagle» ble en bestselger. I en periode var opplagstallene på nær en million.

Opplaget nå er adskillig mer moderate, men likevel imponerende. 100.000 eksempler blir jevnlig lagt ut i forretningene.

Det var forøvrig Frank Hampton som både skrev og tegnet Dan Dare opprinnelig i de første årene, storhetstiden på 50-tallet. I tillegg laget han også religiøse serier, også det for «Eagle».

Tor Sandberg

Dan Dare er tilbake, 40 år etter at han ble lansert i «Eagle». Denne gangen er det vegetarianeren Dan Dare som tar kampen opp mot de onde kreftene på planeter rundt om i verdensrommet.

ANMELDELSER

Kritikk, ros og slakt

Murene i oss og rundt oss

Kort før jul falt muren i Berlin sammen som et korthus. Frihetsbølgen skyllet over Øst-Europa. Det var en revolusjon verden var vitne til, og i alle land - med ett tragisk unntak - var det en fredelig revolusjon.

Det som skjedde, gjorde inntrykk, også på tegneseriefolk. På rekordtid gikk en rekke serietegnere og -forfattere sammen om å lage et album om murens fall, om frihetsbevegelsen og om de følelser begivenhetene vakte. Blant bidragsyterne finner vi både kjente vesteuropeiske serieskapere og for oss mer ukjente østeuropeere. I april ble albumet utgitt samtidig i 13 land, men av disse var bare to østeuropeiske. Et tegn på at muren ikke er fullt så falt som vi gjerne vil tro?

Ifølge vesttyskeren Andreas C. Knigge, albumets hovedredaktør, oppsto ideen bare en uke etter murens fall under et besøk Knigge avla hos Pierre Christin i Paris. De var enige om at serietegnere må reagere på og fortolke den verden de lever i. De kontaktet Enki Bilal og Jean-Claude Mézières, som begge var positive til å være med. Snøballen begynte å rulle, og til slutt var 30 seriekunstnere involvert i prosjektet og pålagt stramme deadlines.

Resultatet ble den reneste mosaikk av tegneserier, tekster og enkelttegninger. Noen innslag er preget av selve jubelen over frigjøringsbølgen i øst. Blant disse er bidragene fra Bill Sienkiewicz, Matthias Schultheiss og - i en mer humoristisk variant - Jacques Tardi. Jugoslaven Zeljko Paheks naive science fiction-historie hører også til denne kategorien, og det samme gjør André Juillards utrolig vakre serie i pastellfarger.

Andre er betenkt over muligheten for at det vestlige forbrukersamfunnet skal gjøre sitt inntog i øst. Dave Gibbons lar Superman overta makten i Øst-Berlin, og Andreas Knigge sier det slik: "Det har jo vist seg at ideene om både kommunisme og sosialisme har feilet, men også at kapitalismen ikke kan være rett vei å gå." Victor Mora skriver i sin tekst om murene i vesten: "'pluralistiske og åpne samfunn', men under hegemoniet til de få." Christin uttrykker uro i sitt forord: "...hvis man ser ordentlig etter, vil man se at bak lettelsen er engstelsen, bak den gode samvittigheten er tvilen ... dreier det seg bare om et nytt storpolitisk skuespill?"

Dypest griper Neil Gaiman i sin tekst til Dave McKeans mørke collage. Han skildrer hvordan mennesket alltid har skjult seg bak murer, og spør hvordan den første mur ble til. Gaiman vil rive *alle* murer, for: "noe er det

Enki Bilal står for omslaget, hvilket så og si er hans bidrag til antologien...

Jugoslaven Zeljko Pahek viser i sin science-fiction-klingende fortelling noe av den symbol-verdi muren kunne representere, både på godt og vondt...

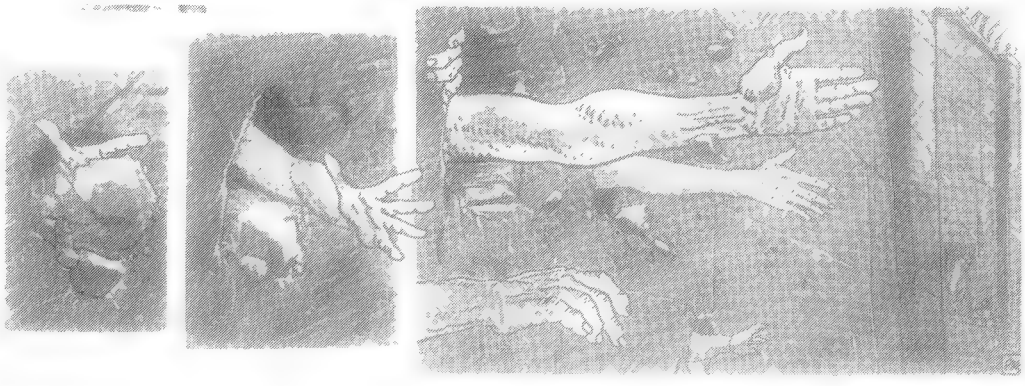

Muren faller

«Det er fantastisk at muren faller!
Hvis det er slik at tiden er kommet i Moskva, Budapest, Praha, Berlin, Warsawa, Sofia, Bucuresti... hvem gleder seg ikke over det?
Frihet, skinn overalt! Frihet, varm hjertene våre med din gledsflamme! Måtte vår misnøyes vinter være over! Nok «darkness at noon»! Ned med gulagene! Ned med lubiankaene! Securitate, måtte dere sprenges i filler! «Stasi» til gapestokken! KGB i kasjotten! Ned med tyrannet og plageåndene!
Det er fantastisk at murene faller!
Bare i øst?»

—Victor Mora
(fra coverteksten til Muren faller)

som ikke liker murer, og det kalles menneskelighet."

Det er en forbausende kvalitet over albumet, særlig når man tar i betraktning hvor raskt det er blitt til. Det er et positivt trekk at en del av bidragsyterne ikke forbeholdsløst lar seg rive med av begeistring over utviklingen i Øst-Europa, men at de også ser faremomenter og til dels ser muren som et symbol på noe mer enn et smuldrende skille mellom øst og vest. For noen blir muren et symbol på noe tidløst. Men først og fremst er albumet et tidsbilde, og det er preget av at det ble til i vinter og ikke noen måneder senere. Det er et produkt av 1989 og ikk av 1990. Det er laget før Litauen kom i sentrum for verdens oppmerksomhet, altså før utviklingen i de baltiske landene viste at ikke alt er frihet og idyll i øst.

Jon Gisle

Pierre Christin
& Andreas Knigge (red.)
Muren faller
Heftet, 80 s., kr. 69,-
Semic 1990
ISBN 82-535-1219-8

Egon Krenz, en av de korteste politiske karrierer i historien, kommer (på grunn av omstendighetene) til å få en interessant parantes i historien. Den øst-tyske Lothar Dräger og kunstnergruppen Zonic presenterer ham som sinnsyk...

Tegneserier på boks

Ingen vanlig anmeldelse dette her, og passer nok innholdsmessige best inn på Tegn-iTiden-spaltene, men ansvarlige for Anmelder-seksjonen i TEGN har lenge krevd mer kuriøst stoff. Derfor denne teksten her, til Tor Sandbergs ville protester, naturlig nok.

—Red.sekr.

Kulturinstitusjonen PIIVV går nye veier for markedsføre sine tegneserier. Tidligere i år kunne man få kjøpe nummer 3 av «Familiejournalen» i en melkekartong. Totalt 150 eksemplarer av bladet kom i salg på denne måten. Ettersom det virket som de fleste melkekartongene tidligere inneholdt lett melk, sørget TEGNs utsendte (Tor Sandberg) for å skaffe nummer 047 av de 150 som kom i enkartong merket skummet melk. Vi antar samleverdien blir større på den måten.

Selve tegnserieheftet har perm bestående av et halvt inner-cover fra en LP-plate, rått og stygt skåret, men økologisk gjenbruk, kan man kanskje si. Og hva med seriene? La oss være såpass nøytrale som å si at ideene er tildels meget gode. Bare så synd at tegnerne tydeligvis har hatt det meget travelt da de skulle nedtegne dem. Blandt bidragsyterne fonner vi Erik Falk, Suzanne Kraus og underfundige Sissel Lie.

Melkekartongen og andre produkter fra PIIVV kan bestilles fra:

Kulturinstiutsjonen PIIVV, Bjølsensgt. 17, 0468 Oslo 4.

Tor Sandberg

Inn i åndeverden...

I «Pesta» fortalte Bjørn Ousland og Eirik Ildahl om Svartedauen og dens herjinger i ei lita vestlandsbygd.

Selv om det var overnaturlige elementer, kom de stort sett i bakgrunnen. I stedet for å la spøkelsene framstå i "kjøtt og blod" ble de stort sett forklart gjennom bygdefolkets overtro og uvitenhet, iblant noen deler fordommer og hedensk gudedyrking fra den tiden Kvitekrist ikke var kjent i landet.

I del to av Solruns saga «Nattlys», kommer spøkelsene, de onde åndene og kreftene i menneskene til uttrykk gjennom reelle skapninger. Iallefall er hver og en av skapningene virkelige for det enkelte menneske det gjelder. Således har Solrun sin evige følgesvenn Nattlys, denne norske utgaven av Spiralis, således har Solruns selvutnevnte forlovede sin egen onde ånd som følger ham gjennom hele livet og til slutt tvinger ham til å kaste seg ut i det kalde vannet ved kvernstuen. Det langhalede udyret og det svartøyde liket setter spor etter seg, både i overført betydning og bokstavelig. I side etter side dirigerer disse vesnene hovedpersonene mot sin uavvendelige skjebne. Iallefall tilsynelatende... Solrun tar nemlig kampen opp med uhyret. Og hun tvinger det på retrett. Solruns selvutnevnte forlovede, finner imidlertid sin skjebne etter det siste møtet med sin onde ånd.

Har så del to av «Solruns saga» blitt en eneste stor matafysisk smørje? Neida, på ingen måte. Innimellom fortelles nemlig en historie om grådighet, sjalusi, vold og drap, og om mennesker så vidt fri av pestas dødlige favnetak. De er preget av det.

Solrun og Tormod er på flukt fra pesta. De kommer til en vakker bygd med folketomme gårder. Også der har pesta vært og dratt igjen. De slår de seg ned. Tormod med ambisjoner om å bli storbonde. Andre følelser river i Solrun. Da hun møter samegutten Lainit får det voldsomme konskevenser. Tormod som allerede har drept, forsøker nok en gang med vold som middel for å få det som han vil. Det ender opp med at han driver Solrun fra seg. Tormod jager Solrun i fossen og tror dermed at han har drept henne. Historien fortelles med store sprang i tiden. Vi møter den helt unge Tormod og den aldrende Tormod der han ligger på sitt dødsleie og tenker på sitt elendige liv. For selv om han er blitt den rikeste mannen i bygda, har han avlet fram ei slekt av store, tunge pg dumme karer og kjerringer. Knapt dugende til annet enn å høste jorda. Da var det noe annet med lettbeinte og svartøyde Solrun...

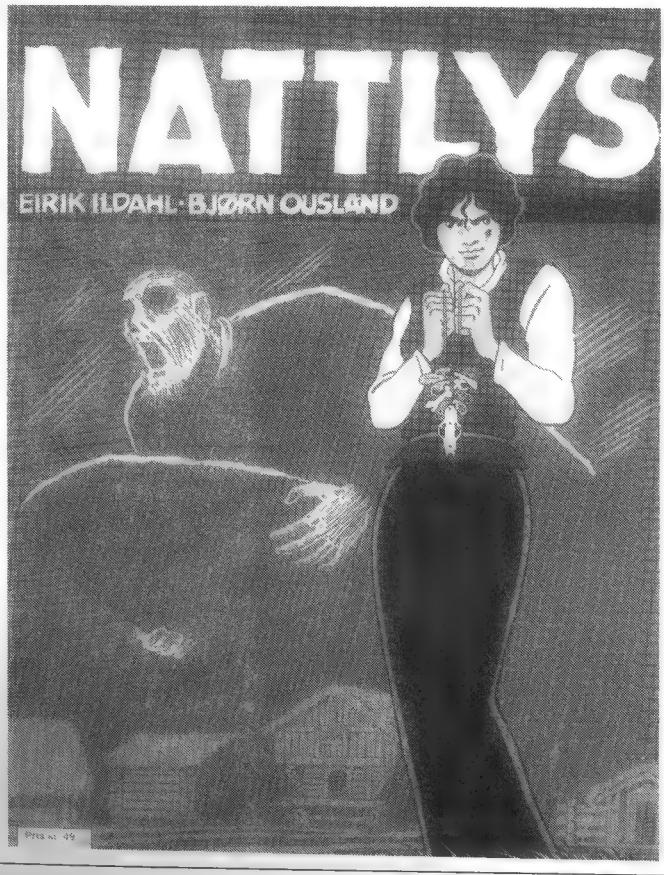

Som man forstår er «Nattlys» en kompleks historie. Det er dermed kanskje en fordel at Ousland er så enkel og klar i sin strek. De store hvite og sorte flater avløser hverandre gjennom alle de snaut 70 sidene. Her er det nesten bare spøkelsene som blir skravert i gråtoner. Når åndsvesnene dukker opp, kommer også Ouslands skraveringer. Ousland kan virke noe flat og gjentagende på grunn av sin enkle strek og liten varierte bruk av tusj. På den annen side synes jeg hans tegnestil kler «Solruns saga». En mer eksperimentell teknikk med færre klare grenser, kunne fort ha ført til at hele Ildahls historie inn i det vanskelig tilgjengelige. Np er ikke serien på noen måte å sammenligne med vanlige spenningsserier, men likevel har den nerve hele vegen igjennom. Det eneste klare ankepunkt er utformingen av Nattlys selv. Jeg skulle gjerne ha sett denne skapningen mer ulik Spiralis. Slik det er nå tenker iallefall jeg uvilkårlig på "tvillingbrorens" mer lystige foreteelser hver gang Nattlys dukker opp. Og hvis det er noe Nattlys ikke er, så er det lystig, selv om skapningen innehar en solid dose med galgenhumor.

Tor Sandberg

Eirik Ildahl
og Bjørn Ousland:
Solruns saga 2
— Nattlys
68 s., hf. kr. 49.-
Bladkompaniet as
ISBN 82-509-2294-8

Nordmenn og nazister

Tor Bomann-Larsen fortsetter å lage historiske satirer, men har nå tatt spranget nærmere vår tid, fra Fridtjof Nansen til Adolf Hitler.

I sitt nyeste album, *Adolfs menn* (som vi for øvrig trykket et utdrag av i TEGN nr. 13), gir han oss i fem episoder et blikk bak kulissene i Nazi-Tysklands lederskikt. Selve krigen ser vi lite til. Episodene foregår i de private gemakker, hvor vi møter det tredje rikets ledere i samtale og i brunst. De avsløres som en gjeng intrigante, men ikke særlig intelligente horebukker. Ikke desto mindre ledet altså denne banden med døgenikter en stormakt og et terrorregime.

Den effekt dette albumet har, oppstår nettopp i kollisjonen mellom det vi vet om nazismen, og det albumet forteller oss om nazistene. Sånn sett kunne *Adolfs menn* være utgangspunkt for refleksjoner av typen: Hvordan erverver mennesker makt? Hvorfor kan folk som mildt sagt mangler alle kvalifikasjoner, bli ledere, med de forferdelige følger dette får? Men albumet ansporer i liten grad til refleksjoner. Det fungerer ikke som det skal. Det er ikke den samme sprudlende humoren som i Nansen-trilogien. I *Adolfs menn* har Bomann noe alvorlig

→

på hjertet, og så prøver han å framføre budskapet på en morsom måte. Det blir altså ikke morsomt nok. Kan det være at krigen er for nær i tid, selv for en tegner (og en anmelder) av etterkrigsgenerasjonen?

Dog, Bomann er ikke den eneste serieskaper som bruker krigen som tema denne jubileumsvåren. På samme forlag og til samme tid kom det et album skrevet av to gamle ringrever og tegnet av en (nesten) debutant. Kombinasjonen Terje Nordberg, Eirik Ildahl og Geir Florhaug danker ut Bomann denne gang, og det skjer med *Gutta på skauen,* som vi trykket et utdrag av i TEGN nr. 15. I likhet med Bomann skildrer denne trioen hvordan vanvidd kan styre historien, til dels i kombinasjon med tilfeldigheter.

Men i *Gutta på skauen* møter vi alle sider i konflikten, og det gir straks manusforfatterne mer å spille på. Hovedpersonene er to småkjeltringer, Frimann og Bjarne, som ved et tilfelle får kloa i Norges Banks gullbeholdning. Som kjent var denne meget attraktiv for begge (alle) de stridende parter våren 1940.
En fleip med krigen, men samtidig en slags hyllest til den norske Hjemmefronten. De to småkjeltringene blir nemlig gode nordmenn etter hvert; jfr. de sidene vi trykket i forrige TEGN. Slutten virker kanskje noe tam; opphavsmennene (eller iallfall forfatterne) har nok gitt litt for store konsesjoner til nordmenns følelsesladede forhold til krigen.

Geir Florhaug er altså en ny tegner, og en meget dyktig sådan. Nettopp karikatur og folkelig humor ser ut til å ligge for ham. Frimann og Bjarne er et typisk komisk par a la Asterix og Obelix: Frimann er liten og lur, Bjarne stor og dum. Et lignende par gjør Florhaug ut av kong Haakon og statsminister Nygaardsvold, iallfall hva utseendet angår.

Omslaget tyder på at forlaget har tenkt seg flere bind i serien, men Florhaug har uttalt seg i motsatt retning. Vi håper han ombestemmer seg.

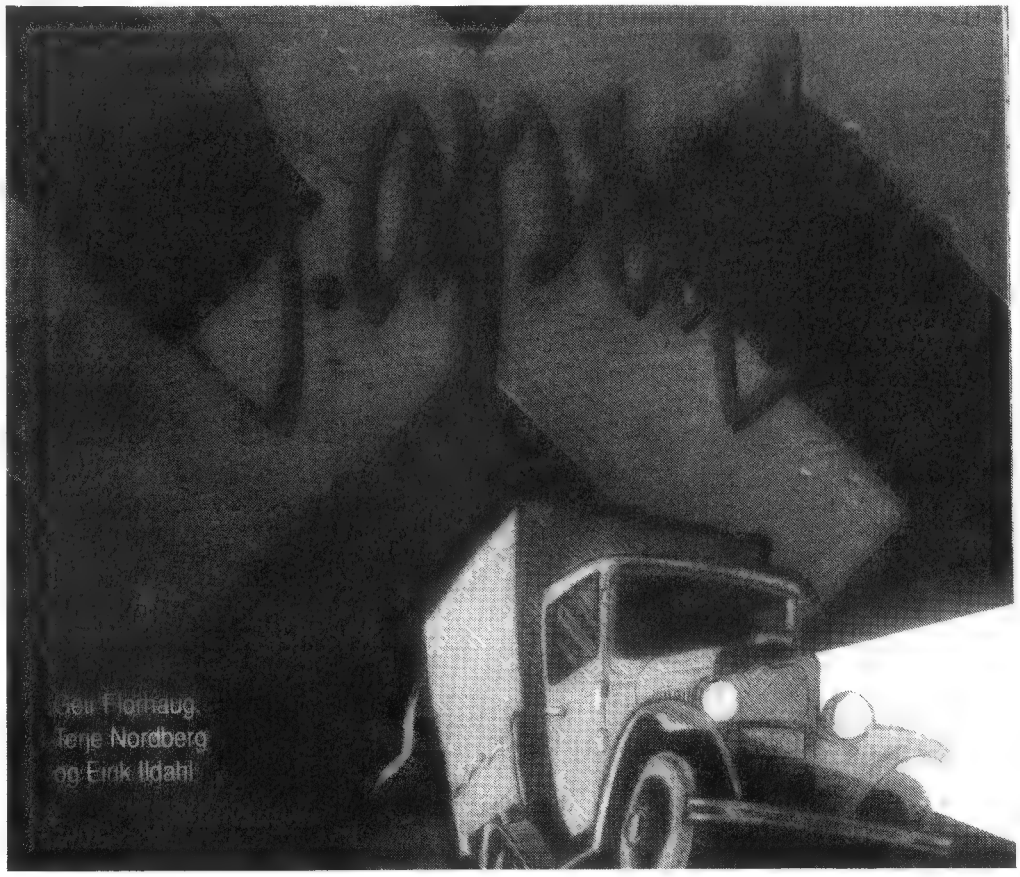
Geir Florhaug,
Terje Nordberg
og Eirik Ildahl

Jon Gisle

Tor Bomann-Larsen
Adolfs menn
Fem fortellinger fra det tredje riket
Heftet, 58 sider, kr. 118,-
Cappelen 1990
ISBN 82-02-11997-9

Geir Florhaug (tegner),
Terje Nordberg
og Eirik Ildahl (manus)
Gutta på skauen
9. april
Heftet, 60 sider, kr. 118,-
Cappelen 1990
ISBN 82-02-12444-1

Med Franquin på toget...

På Askim stasjon stakk jeg innom Narvesen-kiosken. Med en drøy time på toget inn til Oslo trenger man lesestoff.

I hylla bak mente jeg å se et Sprint-omslag jeg ikke hadde sett før. Opp med pengene og inn på toget. Vel ned i stolen drar jeg fram heftet med håp om en slik stund som man pleide å ha i barndommen da man kunne drukne mellom tegneserierutene og verden utenfor forsvant totalt og man dukket ikke opp før man snudde siste side.

Verden er ikke lenger hva den var. Heller ikke barndommen. Omslaget var meg ukjent, men ikke innholdet. Jeg leste samme Sprint-album på dansk for flere år siden, da under tittelen "Operastion "Stilhed"". Den norske tittelen er forøvrig nærmere den originale enn den danske. Dette representerer et problem for de norske forlagene som TEGN har vært innom tidligere, nemlig at danske forlag skummer det norske markedet med sine album, og de norske faller av i svingene. På den annen side er bredden større i den danske utgivelsespolitikken, og ikke minst bluferdigheten er mindre. Det betyr også at spekulativ dritt kommer ut, men også det geniale «smale» som en middels norsk forlagsredaktør i Semic's bunker ikke tør ta sjansen på.

Men Sprint selger. Og særlig Franquin selger, for "Stillhetens pirater" ble utgitt første gang i Frankrike i 1958. Undertegnede var knapt født da førsteutgaven kom. Underlig denne tegneseriebransjen. Likevel er ikke tegningene og fortellingen mer gammelmodig enn at de står utmerket den dag i dag. En bande planlegger å gasslegge en hel by slik at alle sovner inn mens de rensker byens banker. Gassen stammer (selvsagt) fra grev Champignac som er kidnappet for anledningen. Tilfeldigvis er d'herrer Sprint og Kvikk, med bodyguard-kosedyret Spiralis på besøk i samme by, og via koleriske tilfeldigheter ordner de opp, og helst fordi det fascinerende dyret Spiralis også viser seg (i tillegg til en rekke andre egenskaper) å kunne snakke. Iallfall kunne gjenta ord.

I tillegg til denne hovedhistorien følger en mindre, og streitere krimnovelle uten større humor og Spiralis, men den er grei lesning den også. Franquin betyr kvalitet, selv om dette albumet ikke når opp til hans største (som vel er Z- historiene...), men en norsk leser

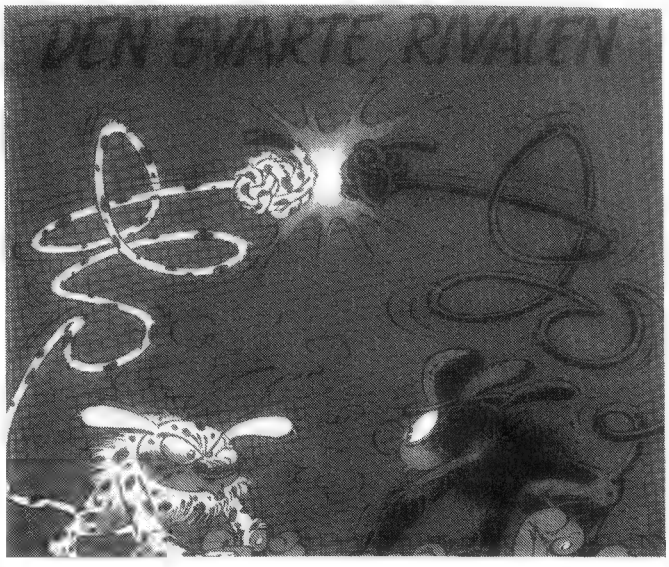

som ikke har lest dansk, vil sikkert ha en behagelig stund med å lese det.

Franquin skjøt gullfuglen med superdyret Spiralis, og som han var smart nok til ta copyright på i eget navn. Sprint fortsett således uten både Franquin og Spiralis. Spiralis blir derfor utgitt i en egen serie i eget navn, og med den gamle, trette mester som iscenesetter, som det heter, når man har satt kommandoen bort til den unge Franquin-eleven Batem og manusforfatteren Yann.

Siste album ute er det tredje i rekken, "Den svarte rivalen", er trofast til å knytte forbindelsen til gamle Sprint-album med å gjeninnføre meget perifere bifigurer. Denne gangen seiler en ark (gammel skipsholk + ulike dyr) utenfor den jungelen i Sør-Amerika hvor spiralisene lever. Fra arken flykter en meget sivilisert sort spiralis, og hans eier, en genial dressør, utkledd som klovn. Den sorte og siviliserte spiralis, flink til å danse og bære skalk, er ikke helt forberedt på livet i sine naturlige omgivelser. Samtidig forsøker noe ekle forretningssfolk fra New York å bygge motorveg gjennom jungelen. Ad tilfeldigheter (som det heter) forhindrer den sorte Spiralis dette, og eklingene setter en leiemorder på problemet. For Semics sitatjegere i reklameavdelingen kan jeg tilfredsstille med en konklusjon som burde selge: Dette er et ålreit album, full av fart, humor og spenning.

Dog, jeg har stusset tidligere på at både tematikken og måten stoffet presenteres på gjør at tidligere tegneserier for barn knapt nok kan være det lengre. Heller ikke denne. Humoren er tildels for sofistikerte for barn. Konteksten for komplisert for barn. Og realismen for direkte for en humorserie for barn. Jeg vil tippe at dette er en typisk ungdomsserie og for eldre. Arnulf Øverland gjorde skandale i Norge i sin tid med å påpeke at hvis Gud var av hankjønn, så hadde han vel endetarm også. Disse spiralisene har både navle og endetarmsåpning. Om realismen fortsetter i denne serien vil vi i neste nummer få et zoologisk studie i dyrets skjelletstruktur og ekskrementer. VGs tegneserieanmelder Erik Tunstad vil håpe det, men han er i tillegg biolog. Det er ikke vi andre.

Finn Bjørklid

Franquin:
Sprint 36
- Stillhetens pirater
hf, 39,50, 63 s.
Semic 1990
ISBN 82-535-1183-3

Batem (tegner)
& Yann (manus):
Spiralis 3
- Den svarte rivalen
hf, kr. 36,50, 48 s.
Semic 1990
ISBN 82-535-1199-4

Kork vinflaskene:

—Ingen tegneseriepris i år!

Festen er avlyst. Hva den enn måtte inneholde...

Den årlige tegneserieprisen blir vanligvis delt ut sammen med de forskjellige barnebokpriser som forvaltes av Kirke- og kulturdepartementet (tidligere Kultur- og vitenskapsdepartementet). I år skjedde ikke dette; juryen hadde bestemt at ingen norsk tegneserie hadde gjort seg fortjent til prisen for 1989.

Det skal innrømmes at den norske tegneserieproduksjonen var beskjeden i fjor. Forlagene utsatte flere interessante utgivelser i påvente av en eventuell innkjøpsordning. I og med at det gikk i orden med innkjøpsordningen, fører dette til at 1990 antagelig blir et mer interessant år enn 1989. Allerede vårens utgivelser viser dette; jevnfør anmeldelsene i dette nummer av TEGN. Det ligger også en begrensning i at prisen fortrinnsvis (om enn ikke alltid) blir delt ut til serier for barn og ungdom.

Det faktum at prisen ikke ble delt ut, kan imidlertid få utenverdenen til å tro at det ikke lages kvalitetsserier i Norge. Dette er altså ikke tilfelle. Talentene fins i massevis; det er de økonomiske begrensingene som gjør det vanskelig å få seriene ut.

Én ting føler vi oss imidlertid sikre på: Tegneserieprisen for 1990 *blir* delt ut!

Jon Gisle

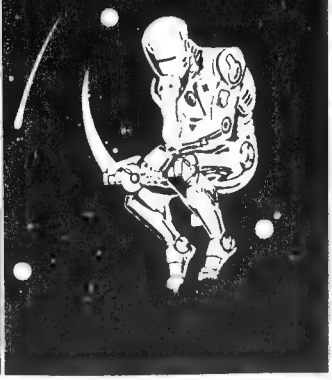

NORSK TEGNESERIE FORUM

NORSK TEGNESERIEFORUM (NTF)

Foreningen for alle tegneserie-interesserte.

Støtt opp om din forening
- få gratisnummer av "Bobbla" årlig.

Junior (7-16 år) kr. 50,-
Ordinært medlem kr. 75,-
Støttemedlem
(firma o.l.) kr. 250,-

INNBETALES TIL POSTGIROKONTO
4 03 48 15
NORSK TEGNESERIEFORUM (NTF)
POSTBOKS 5889 HEGDEHAUGEN
0308 OSLO 3

GAMLE NUMRE AV TEGN BLIR SOM NYE!

TEGN 1/86 Kr.29.-
UTSOLGT!
Brétècher-Conan-Katter-Crumb-Gundersen-Donald...

TEGN 2/86 Kr.29.-
UTSOLGT!
Doonesbury-Mort Walker-Ousland-Blueberry...

TEGN 3/87 Kr.29.-
FÅ IGJEN!
Will Eisner-Indian Summer-Donald-Supermann...

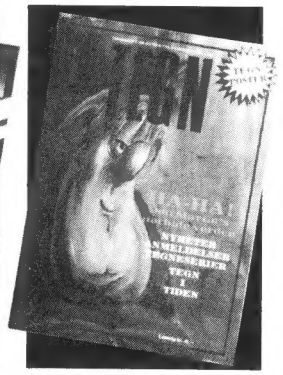

TEGN 4/87Kr. 35.-
Don Martin-Pratt-Cosey-Freddy Milton-norske tegnere...

TEGN 5/87 Kr.35.-
Franske serier (tema)-Moebius/Giraud-Bomann-Vindens passasjerer...

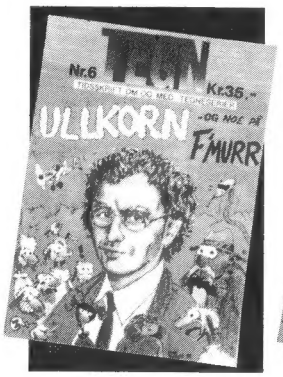

TEGN 6/87 Kr.35.-
Utstilling-F'Murr-Spiegelman & Maus-Bomann...

TEGN 7/88 Kr. 35.-
Fantomet-Ildahl-Peter Haars-Mézières & Christin...

TEGN 8-9/88 Kr. 64.-
(Dobbeltnummer)Jon Gisle-Teori-Ousland-Ildahl-Kjempeserie...

TEGN 10/88 Kr. 35.-
Donald Duck-Carl Barks-Chr. Nielsen-Kenya...

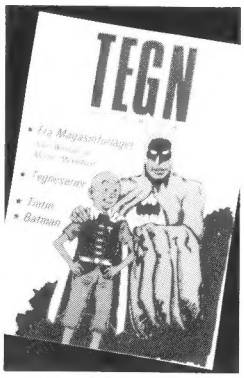

TEGN 11/89 Kr. 35.-
Knut Westad-Morten Myklebust-Tintin-Batman...

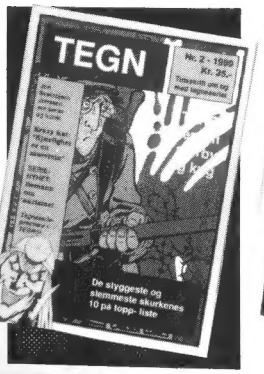

TEGN 12/89 Kr. 35.-
Kunst-Tardi-Bomann-Krazy Kat-Serieskurker...

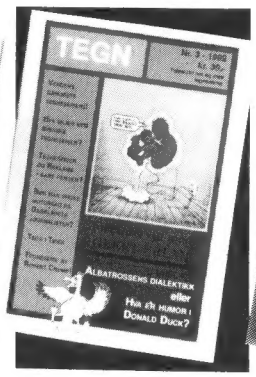

TEGN 13/89 Kr. 39.-
Robert Crumb-Dialektikk-Sverige-"Dårlige serier"...

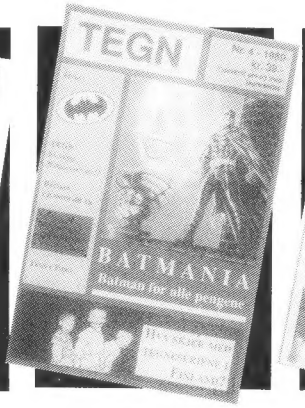

TEGN 14/89 Kr. 39,-
Batman-Kunst & Håndverksskolen-Finland

TEGN 15/89 Kr. 39,-
Enki Bilal-Fransk sensur-Superhelt-kostymer

Det er fortsatt mulig å skaffe gamle numre av TEGN. Merk at her følger nummereringen kronologisk. Vær obs på at enkeltprisen varier. Noter nummeret, legg sammen prisen. Adressen står på neste side →

Suksessen fortsetter!

TEGN etablerer seg i millardbygg på Aker Brygge

—Det er klart dette markerer et gjennombrudd for norsk økonomi, uttaler styreformann i TEGNs konsernledelse, Tor Sandberg, til TEGN.

TEGN blir det nye storkonsernet i Norge og med klare internasjonale ambisjoner. Med en sådan maktposisjon er prins Haakon Magnus et selvfølgelig valg som kommende direktør.

—Konsernet vil bli organisert i fem avdelinger, fortsetter Tor Sandberg, en for hver av redaksjonsmedlemmene som alle kommer til skatte til Jersey.

—Hva vil dette bety for leserne? undrer vi.

—De lesere som har vært trofaste med kjempesuksessen til nå, vil selvfølgelig bli rikelig belønnet. Det er ymtet frampå om julemiddag på Hawaii...

MEN DET ER FORTSATT IKKE FOR SENT!

Merkbart har Sandberg hevet sin sobre trønderske røst. Fortsatt kan man bli abonnement på TEGN, kun for 145,- pr. år. Og fortsatt kan man skaffe tidligere nummer. Bli med i TEGNs fortsatte suksessgang, smiler Tor Sandberg til avslutning før han må rekke et møte med direktør Gyldenhammer i Vovlo. Slik er jetset-livet, tenker vi.

For kun 145,- små kroner støtter du TEGN og får 4 nummer av TEGN rett i postkassen i ett år, og dermed garantert mot prisstigning i samme periode. Fyll ut, klipp ut kupongen, og send inn til TEGN. (Vil du ikke klippe i bladet, kan du sende et brev)

Abonner på TEGN!

Ja, jeg vil abonnere, send meg TEGN og en postgiro-blankett

Navn: ----------

Adresse: ----------

TEGN, Postboks 162, 1473 Skårer, Postgiro: 4 37 21 08

Dette åndsverk skal til følgende hedersperson:

C-post

Retur:
TEGN
Boks 162
1473 Skårer

Hva kommer i neste nummer av TEGN??